

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
 első magyar mű- és vegyertisztító intézet
 Budapest, Ferencz-kört 20. sz.
 Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban tisztítottak.
 Posta ertesítés után a ruháért háshoz küldünk és vissza küldjük.

Fényképészeti készüléteket
 műszerek számára, legújabb
 uti-tárcsákat a tirage rapid,
 kitűnő szemüvegeket megvizsgáló
 maximal-lázmérőket, Ane-
 roid (legnyomó) szabadal-
 maszt rajzeszközöket ajánl
CALDERONI ES TARSA.

FÖLDVÁRY IMRE
 férdívat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 V., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
 VII., Kerepesi-út 9., a Pannonia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Arjegyzék bérmentve.
 Cségen Gasse nem tüveztendő Földvári J. (Jakab) czéggel.

Hazai ipar.

LÉDECZY SANDOR
 szorgos- és pianino gyára
 Kossuth Lajos-utca 15. sz.
 Gyár: Dandár-utca 26. sz.

Gummiárak,
 betegápolási cikkek sérülők (óvszerek) F. Berguerand
 párisi gyárostól, legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel,
 Budapest, Erzsébet-kört 50.

Patentált
 Melyre nem lehet
 Gyerekeknek és
 Bismarkot
 ajánl
 és
 elhelyez

Blätterbauer R.
 a frankfurti Raff-Conservatorium volt tanárja,
 lecskékét ad zongora játé-
 tékban és zeneelméletben.
 Lakása: Üllői-út 21. föld-
 szint 4. ajtó.

Elfogad betéteket ta-
 karékpénztári köny-
 vecskékre, folyó szám-
 lára és pénztári jegyek
 ellen.

Budapest Lipótvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaság
 (V. ker., Nádor-utca 11. szám.)
 Befizetett részvénytőke: 2.000.000 korona.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban,
 Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

LATZKOVITS A.
 CS. ÉS KIR. SZAB. ING-GYAROS
 IV., Váci-utca 22. BUDAPEST. IV., Váci-utca 22.
 6153 (Nemzeti szálloda.)

Legnagyobb raktár
 férfi-fehérneműek, fehér és szí-
 nes ingek, lábravalók, gallér- és
 kézelőkben, dús választék a legújabb
 keztűk, zsebkendők, harisnyák
 és mindenféle tricót-cikkkekben;
 utazási ingek, sapkák, plaidok,
 esernyők, nadrág-tartók, ing-
 gömbök, stb.
Óriási választék
 elegáns nyakkendőben!!!

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindenféle fény-
 képészeti gépek és készülékekben.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
 Arjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Uj! A fotografálás elemei. Ár 2 frt

Telefon 1156. **Ditrichstein M.** Telefon 1156.

Lakás- és ablaktisztítási
padló-beeresztési vállalat.
 V., Erzsébet-tér 13. szám alatt.

Tisztít alaposan, pontosan és olcsón egész lakáso-
 kat, új épület, tüzei helyiséget; ugyancsak padlók
 beeresztése és lakirozása legjobban lesz eszközöltetve,
 továbbá elvállalja a fergek alapos kiirtását.
 Ablaktisztítás bérletben nagyon olcsón és ponto-
 san, csakis megbízható munkások által.

Rum, likörök
 készítéséhez való híres ki-
 vonatok
WATTERICH A.-nál
 Dohány-utca 5.
 kaphatók.
 Kezelési könyv ingyen.

KERTÉSZ TÓDOR mű pari
 BUDAPESTEN, KRISTÓF-TÉR.

Kiállítás a karácsonyra megjelent ajándékokról már 1 frton alul 200 frtig.
 Csinos tornóla nyeregny
 tárgyak összeállítás: 5 frtől
 fölfelé.
 Gyermek játékok. Többféle,
 mosható baba 70 krtól 4 frtig. Di-
 vatosan öltöztetett baba 90 krtól
 20 frtig. „Baba hűtő” pape-
 mana hűvő baba 2 frtől 6 frtig.
 Diszes koffer babával és öltözék-
 kel 1.80-15 frtig. Takaréktűzhely
 60 krtól 10 frtig. Konyhabútor 50
 krtól 5 frtig. Porcellán szerris
 30 krtól 4 frtig. Kis varrógép
 használható 3 frt. Trombita 30
 krtól 3 frtig. Karó, dob, csákó,
 puská együtt 3 frt. Csinkatonák
 25 krtól 5 frtig. Gépezet a mozgó-
 jáék 60 krtól 25 frtig. Fűtő gép
 60 kr. Berendezett iszálló 2 fről
 15 frtig. Vasuti vonat 70 krtól 80
 frtig. Képes könyv elpusztíthatlan
 25 krtól 1.50. 4. Dolgozó asztal
 25 krtól 2.50-ig. Hógédő 1.40-4. Baba bútorok. Fi-
 bielkly 9.50-14 frt. Koczkarakó-játék 6 kép 1.60 krtól
 3 frtig. Amerikai prével botláják 1.15-2 frtig.
 Bűvész készlet 60 krtól 20 frtig. Lombfűző készlet
 2 frtől 15 frtig. Laterna Magika 80 krtól 20 frtig.
 Teljes tornakészlet, ajob közé minden csavar
 nélkül alkalmazható 9.50, 10, 50-ig. Richter-féle építő
 iskola kövekkől 80 krtól 17 frtig. Sírde gramm játé-
 cserek 40 krtól 2.50. Zenélő bobos-gépről 2 frtől
 10 frtig. Magikus képek 40 krtól 1.80-ig. Arcton
 zenélő-szekrény 6 zenendaból 20 frt. Uj! 8-ny-
 phonone svájci zenélő szekrény 6 frt. »Arioso 15
 frt. Társasjátékok. Halma 1-8 frtig. Tombola 60
 krtól. Lutri 30 krtól 5 frtig. Léverseny 80 krtól. 6
 frtig. Uj léverseny Automátus rajz-szerint. 3.50-50
 frtig. Várostrom 1 frt 3 frtig. A vilg egyszerűsége 1.
 Harang és kalapács 40 krtól 4 frtig. Go-bang, kínai
 ólmis társasjáték 90 kr. 2.60-ig. Tivoli 4-12 frtig.
 Dominó 1.80-3 frtig. Sakklábok 2.80-10 frtig. Bévéri
 90 krtól 9 frtig. Tiddley Winks 75 kr. 1.50. Spórtó
 állatok hanggal, bárány, kecske, kutya stb.
 Berendezett baba ágyak 3.50-15. Mosdó asztalok 50 kr.
 — Hinta lovak, bács lovak. Fehel oktató játékok.
Korcsolyák, Halifax 3 frt, nikkelozott 6 frt. Jackson
 Hanes 8 frt. Kolonsey Columbus korcsolya 3.50.
 Achilles lábonkötő védő-szl 1.20.
 Írásbeli megrendelés kérésük fején beküldeni.
Meg nem felelt visszavesz
KERTÉSZ TÓDOR

Magyar fém- és lámpaárú-gyár részvénytársaság
 BUDAPEST-KÖBÁNYA.
Petroleum-lámpák
 a legegyszerűbb kivitelű a legpazarabbig.
 Herrmann M.-féle szab.
villam-lámpák,
 a létező legjobb
Petroleum-lámpa.
 Légszesz-csillárok, fém- és díszmű-tárgyak.
Unikum-lámpa
 a legegyszerűbb használati lámpa.
Valódi király-olaj
 legjobb biztonsági petroleum.
 Raktárak Budapesten: V., Gizella-tér 1. * X., Jászberényi-ut. VI., Teréz körút és Király-utca sarján.
 Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

51. SZÁM. 1895. BUDAPEST, DECEMBER 22. 42. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt télelve - 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 8 frt télelve - 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (egész évre 5.- meghatározott viteldj is csato-sand.) télelve - 2.50

A KARÁCSONY VÁRÁSA.
 AMINT KÖZELEGE a karácsony szent ünnepe, Aszinte mintha kicserélnék a falu népét, mely oszidenen, megszokottan végezte addig egy-hangú napi foglalkozását. Mindenki a nagy ünnepre gondol már, s ilyen tájon még a malom politikusainak is észébe jut, hogy más is van a világon, nemesak országgyűlés, pártok, adó, kormány és efféle; olykor-olykor a világ sorján való tanakodás közben beszélgetnek már a

közeledő nagy ünnepekről is, ha egyebet nem, legalább annyit, hogy fehér lesz-e a karácsony vagy fekete, t. i. esik-e akkorára hó, vagy sem?
 Hát még Julis néniék otthon! Ott van csak bezzeg nagy felfordulás! Hogy lesz, mint lesz, jól kihizik-e akkorára a lúd, leöljék-e a malacot, vagy hadd hizzék még, embere lesz-e a csizmadia a szavának, megvarrja-e az apjuk lábbelijét? Az a szűcs is csak vaktában mond igazat, vajjon kész lesz-e a bekecs, hiszen az

őskában csak nem mehet az ember világ csúf-jára a templomba!
 Hanem hát, akár hogy lesz, mint lesz, az az egy bizonyos, hogy a mákos rétesnek nem szabad elmaradni.
 — Elő csak, Jutka lányom, gyűrjad ezt a rétes-tésztát, te meg Pista ne restelkejd ott a sutban, hanem törjed azt a mákot iziben, úgy is te eszel belőle legtöbbet!
 S Jutka hozzá is fog, gyűrja, nyújtja a tésztát, hamarosan, takarosan, a hogy jóra való eladó

ÉPFÉLI MISEN. — JANYTIK MÁTYÁS RAJZA.

MÁKOSTÉSZTA-KÉSZÍTÉS. — Jantyk Mátya rajza.

lányhoz illik. Közben elgondolja, hogy majd kik fognak abból karácsonykor enni. Eljön ez is, amaz is, ez a bátyámuram is, az a néném-asszony is, meglehet, hogy eljön... s itt egy kicsit elpirul a szép eladó, azután még szaporábban nyújtja a téstát.

Pista is csakugyan előkerül a sutból, megkeresi a mozsarat, a nagy fejszét s ugyancsak buzgón hozzátal a máktöréshez. Megtörténik vele az a csoda, hogy szorgalmatosan dolgozik, hanem egészen mást gondol, mint a néne: nem azt, kik esznek belőle, kik nem, hanem hogy neki vajjon mennyi jut?

Nem sokára eldül a malacz sorsa is, a lúdról is bizonyos lesz, hogy csakugyan meghízik akkorára, a csizmadia remekel, a bekecsét helyben hagyja a szücs, a sok mákos, turós, diós rétes meg csak úgy mosolyog ki a zsiros tepsi-ből, mint a piros rózsza, Pista nem győz eleget gyönyörködni benne.

Pedig hát egyelőre híjába való minden vágyakozás, mert míg az éjféli misének vége nem lesz, addig nem vásik bele a jó étvágyú Pista foga.

Mert hát a katolikus családoknál, a hol még a régi szokásokat tartják, — úgy van az, hogy míg az éjféli mise el nem múlik, addig nem esznek zsirosat, csak diót, mogyorót s más efféléket.

Hej, de lassan is jön ilyenkor az az éjféli! Hiába, délután már sötét van, s nagyon messze esik a tizenkét óra. Szerencsére akad a ház körül egy csapat zsiros kártya, bajos ugyan megismerni, hogy melyik közte a makk felső, melyik a veres nyolezas, mert biz az már vagy tizenöt karácsonyt kiszolgált, hanem hát azért mégis megteszi a szolgálatot, s úgy eljártzanak vele dióra, mogyoróra, mintha épen most került volna ki a grárból.

Összegyülekezik a szomszédság, atyafiság jócskán, ez a koma is, az a sógor is; mindeniknek van egy-két legény fia vagy eladó lányka, azok aztán a nagy diózással, mogyorózással olyan lármát csapnak, hogy az öregek sem alusznak el, hanem szépen, ébren várják a harangszót.

Így telegetik nagy vidámság közt az idő, nyolcz-kilencz-tíz-tizenegy óra egymás után múlik el, mindeniket hűségesen elkiáltja a kakukos

óra, de bizony már ekkor mégis mintha csendesednék a társaság, egyik is, másik is laposakat pislant, az ásitás mind sürűbben hangzik, sőt egyszer, midőn a beszélgetők zaja egy percze elcsendesedik, egészen világosan lehet hallani, hogy valaki — horkol.

Ki az, melyik az? keresik, kutatják, hát csakhamar észreveszik, hogy Pista. Oda vette magát a sutba s ott a melegen szépen elszenderedett. A fejét is belekoppantotta már vagy kétszer a kemenczébe, de azért nem ébred fel. Mellette pedig ott szundikál hűséges kenyeres pajtása, a szomszédék Ferkéje.

De már ezt ennyiben hagyni nem lehet, ezt ugyan szárazon el nem viszi sem Pista, sem Ferke! Hamarjában előkerítenek egy varró-tűt, egypár öltéssel összeakasztják a két álomszuszék bekecsét, azzal behoznak egy nagy birka-kolompot s elkezdnek vele rettentően kolompolni.

Pista meg Ferke ész nélkül ugranak fel, azt hiszik, hogy az éjféli harangszó s csak akkor veszik észre, hogy a bizony csak birka-kolomp és hogy bekecsék össze vannak varrva.

Lesz aztán nagy neveltség, a mi egy kis időre megint kiveri az álmat mindenki szeméből, de bizony nem sokára, mert hiába: tizenegy óra csak tizenegy óra!

Megint elkezdődik a bóbiskolás, s most meg az a két szép eladó lány talált a sarokban elszundítani.

De bezzeg észre veszik a legények mindjárt, hiszen különben is nagy gondjuk volt arra felé, hát ugyancsak kapnak az alkalmon, összekötik a két szép lány hosszú barna haját, azzal nagyot kiáltanak:

— Harangoznak!

A két lány megriadva felugrik s ijedten kapkodnak a hajuk felé, hogy ki húzza?

A nagy kacagás azonban hamar megmagyaráz mindent, s a két szép eladó pirosabb lesz a bazsarózsánál.

Ilyen tréfálkozások közt csakugyan elérkezik az éjféli, s lágyan hivatogólag hangzik be a híres szavú kis harang méla csengése.

A hivatogó szózatra csakhamar megnyiladoznak a kapuk, egyikken is, másikon is, ötével-tízével lépkednek ki a hívek. Elöl egy-egy lámpásos fiú megy, s úgy halad a többi lassan, ün-

nepélyesen egy nyomon utána. Csizmáik alatt ropog a hó, de egyéb nesz nem igen hallik; az elébbi vidám zajongás elcsendesedett már, mindenki magába szállt s ünneplés hangulatban közeleg a kis templom felé.

Fényesen ki van már az világítva, meg van gyújtva valamennyi gyertya, s édes tömjénzag árad ki ajtaján a hideg téli levegőbe.

Ott aztán elfújkalják a lámpákat, lerakják maguk mellé, letérdepelnek s csakhamar felhangzik a régi karácsonyi ének:

«Szordapástorok, midőn Betlehemben
Csordát őriztenek éjjel a mezőben,
Isten angyali jövénék melléjük,
Nagy félelemmel telék meg ő szívök.»

És olyan szívből, olyan buzgón éneklük. Aztán, midőn bevégződik minden, olyan megtűlvén, főlemelkedett lélekkel távoznak ismét haza, csendes hajlékaikba!

KARÁCSONY-ESTI EMLÉKEK.

De rég is volt, hogy szent karácsony-estén —
Mosolygó tündér tárja im élelem —
Anyám ölében, édes szavát lesvén,
Első imádság hangját tördelém...
De rég is volt!... ha gondolok reája:
A könyvem szinte megered...
Emlékezés nyájas, szelid világa,
Ragyogd be csüggéd lelkemet!

Kis Jézuskát hogy oly igen szerettem,
Mert ajándékot hozott énekeim —
Hogy elmerengtem édes-önfeledten
A Betlehemről zengő éneken.
De rég is volt!... ha gondolok reája:
A könyvem szinte megered...
Emlékezés nyájas, szelid világa,
Ragyogd be csüggéd lelkemet!

De régen volt, hogy áhitattal hittel
Csüggtem e szent est szent költészetén!
Minden óra egy édes álmat vitt el,
S ah! egykor dús szívem ma oly szegény,
Olyan szegény!... ha gondolok reája:
A könyvem szinte megered...
Emlékezés nyájas, szelid világa,
Ragyogd be csüggéd lelkemet!

De elhagyott sok szép reményem, álmom,
Alig ismerem enmagamra már!
De messze szállt el rövid boldogságom,
Mint pusztá tájról dalos kis madár...
De messze szállt!... ha gondolok reája:
A könyvem szinte megered...
Emlékezés nyájas, szelid világa,
Ragyogd be csüggéd lelkemet!

Jézuska nem hoz ajándékot többé;
Mint akkor, ugy már én se szeretem;
Édes örömmel mely szívem betölté,
Azt az imát is egyre feledem...
Azt az imát!... ha gondolok reája:
A könyvem szinte megered...
Emlékezés nyájas, szelid világa,
Ragyogd be csüggéd lelkemet!

... Karácsony-est van! Szent, édes örömmel
Hívők vonulnak az utcákon át;
Én csak hallgatok bú, hideg közönnyel
A harangoknak hívó szózatát...
Karácsony-est!... ha gondolok reája:
A könyvem szinte megered...
Emlékezés nyájas, szelid világa,
Ragyogd be csüggéd lelkemet!

Lampérth Géza.

ELJÖTT AZ ANGYAL.

Kis angyalok dunnáikat kiritázkák
És hull az égből sűrűn a pehely,
Fagyos szél járja-ropja kűn a tánczát,
Az ablakon száz jégvirág-kehely.

Leszállt megint, ismét itt van közöttünk
A vén, fehér szakállú tél-apó,
Vidám tavasz, hűv nyár, ősz már mögöttünk,
Tarlott virágét elfedé a hó.

Kűn zord hideg, — nyájas meleg szobámba!
A lelkem elmereng, a múltba száll:
... Szép téli éj, — karácsony éjszakája,
Fényárban úszik egy fenyőfászl;
Aranyhajú leányka áll előtte, —
Az arca meglepett, csodálkozó,
Úgy meghatotta őt ez est eljötté,
Beszédés ajkán elnémult a szó.

Kicsiny Jézusnak oh, miként hálálja
Karácsony-esti sok ajándékát?
Zsolozsmára nyílik picinyke szája
És áhitattal zengi a danát:
«Eljött az angyal...» úgy, a mint oly gyakran
Eléneklé neki a nagyanyó —
S csak aztán tör ki ujjongó szavakban:
«Be szép minden, a Jézuska be jó!»...

... Kályhában a zsaratnok meg-meglobban,
Lelkem elé ismét más kép vonul...
Megint karácsony-est van s egyre jobban
Hull kűn a hó, — egy sírhalomra hull!
S mint kűn a hó — benn könnyeink úgy hullnak,
Keressük a csicsérgő kis leányt,
A sóhajunk zokogásban elfúlunk:
Szép hajnalunk bú alkonyatra vált!

Eljött az angyal, — el, de ő érette —
És szárnyain az égbé felviré,
Az Úr kis angyalunkat úgy szerette,
Hogy felvitette lánsái közé!
Egy sírhalommal több van lenn a földön
S kis angyalunkkal gazdagabb az ég...
Tűnik a kép... a szempillámra köny jön...
Kűn hullnak egyre sűrűn a pihék.

Tanfi Iván.

KARÁCSONYI MEGLEPETÉS.

Humoros história.

Irtá Kozma Andor.

Edus úr, a ki igen takarékos, rendes hivatalnok-ember, a karácsonyi ünnepek előtt azt mondta csinos feleségének, hogy egy okos szót akar vele szólnani.

— Asszony! A mi házi költségünket minden esztendőben megzavarják a kölcsönös karácsonyi ajándékozgatások. Nem hagynók végre el ezt a bolond szokást?

— Dehogynem, lelkem. Már én is gondoltam erre, de nem mertem szólni. Mert hiába, nekem mégis jól esett, hogy karácsonyra mindig meglephettelek valami csekélységgel; csak azt rösteltem, hogy te meg ilyenkor rendesen igen nagy költségbe verted magadat miattam. Jobb lesz, igazán jobb, ha végét vetjük ennek.

— Persze. A nélkül is tudjuk, hogy szeretjük egymást.

— Világos. És végre sem vagyunk már holmi mézes-heteket élő gyerek házaspár. Tehát karácsonyi programunk: semmi ajándék!

— Semmi ajándék!
— S ha lenne is felesleges pénzünk, a mint hogy nem szokott lenni: azt inkább félretesszük a takarékpénztárba.

— Igen okos gondolat! Tehát ne haragudjál, Eduskám, ha én neked az idén semmi karácsonyi ajándékot nem veszek.

— Bolondos asszony, hát hogy haragudnám, mikor magam kérek rá? Csak azután neked se fájjon, ha karácsonyestén üres kézzel jövök haza.

És ezzel teljes volt az egyezmény. Meg is pecsételték egy édes, okos, takarékos csokkal. A mint azonban a karácsony mindinkább közeledett, s a kirakatok fénye, a reklám zaja s

a vásárló tömegek hullámlása mind jobban kezdtek izgatni az embert, Edus urat meglepte az érzélgés.

— Szegény kis feleségem! sohajtozá magában, — hát ezen a világon minden asszonyt érjen valami kedves karácsonyi meglepetés, csak épen téged ne? Őnzés, csunya fukarság volt tölem az az indítvány, a melyet ő olyan önzetlenül szavazott meg; pedig az új családi törvénnyel csak ő vesztit sokat. Én, a blazirt férfi, vajmi könnyen viselem el, ha karácsonyra nem kapok három új selyemnyakkendőt; mert hiszen a mennyi nyakkendőre szükségem van, annyit úgy is veszek. De ő, a szegény asszonyka, mikor jut valami kis ékszerhez, ha karácsonykor nem?

A sok érzélgő tündősnek természetesen az lett a vége, hogy Edus úr, már három nappal karácsony előtt, elszántan betoppant egy ékszerboltba. Ott úgy kezdte, hogy csak valami csekély emléket akar vásárolni s úgy végezte, hogy rajta maradt egy gyémántos arany nyaktű 150 frtért.

Mikor kijött a boltból, kissé meg volt illetődve. Ilyen drága karácsonya még nem igen volt. De vigasztalta s földértette az a gondolat, hogy ez alkalommal igazán nagy meglepetést szerez a karácsonyfiával feleségének. Mert más-
kor mindig tudta az asszony, hogy kap valamit, de most a böles megegyezés után épen semmit sem vár.

Mivel pedig a szent esteig az asszonynak sejteti sem szabad, hogy immár kűba esett az egyezmény, Edus úr, hazaérve, ki sem merte zsebéből venni a tűt, hanem szépen beletűzte s megkapcsolta azt kabátja belső zsebének selyem bélésébe. Azután, nehogy az elvesztés veszedelmének tegye ki a drága ajándékot, szépen levette a kabátját s beakasztotta szekrénye belső sarkába. Más kabátot öltött, a szekrényt becsukta s a kulcsot zsebre tette, mint rendesen.

Feleségének feltűnt a kabát-váltás. Edus úr úgy magyarázta meg neki, hogy rösteli már amazt a kabátot viselni, annyira kopott és ócska.

A karácsonyi szent este még le sem szállt, mikor Edus úr már délutáni hivatalából is haza ment. Majd kifúrta az oldalát a drága tű, bárha a szekrényben lógó kabát zsebébe volt is az be-szurva. Alig várta, hogy elüssse a nagy meglepetést, a melyen végtelen fog örvendezni az asszony, mialatt azt téteti majd, mintha az egyezés megtörtéért haragudnék.

De Edus úr, a mint otthon a szobájába lépett, rögtön észrevette, hogy az asszony megelőzte és lefőzte őt.

Iráasztalán előtt ugyanis fényes világításban ott állott már egy gyönyörű faragott karosszék. Amolyan remeke a szék-ipari leleményességnek: elől csúcsba sarkal ki az ülődeszkája, karjait felmeredő hegyes kis piramisok cifrázzák, támlája pedig ijedt hirtelenséggel homoruan húzódik vissza az egész diszbutordarabtól. Szóval igazi karácsonyi ajándékszék: igen czélszerű, csak épen ulti nem lehet rajta.

— Ne haragudjál, édes Eduskám, — szolt a kedves asszony, férje nyakába omolva, — én nem tudtam megállani, hogy ezzel a csekélységgel meg ne lepjelek.

— Ej, ej, szívem, hát a megegyezésünk?
— Biz azt megszegtem, de úgy-e tudod, hogy szeretetből tettem? S ne félj, nem zavarja ám meg ez a csekélység a költségemet.

Edus úr ezt ugyan nem vette egész komolyan, mert azt a csekélységet becsülte vagy negyvenötven forintra. De persze, eszében sem volt most a dolog prózai oldalát szót tenni. Sőt

inkább — tudván, hogy az egyezményességben ő maga még inkább ludas, — hamiskodni kezdett.

— No, szegény asszonykám, te ugyan rosztul jártál ez idén. Mert én nem szegtem ám meg az egyezményt. Így én most kaptam karácsonyfiát tőled, te meg nem kapsz tőlem semmit.

— Nem baj az, csak szeress.
— Azért, nehogy tulságosan elszomorodjál, hát... hát... én mindenek előtt hadd váltsak kabátot.

És Edus úr, levette kabátját, kinyitotta a szekrényt, mely korántsem volt olyan tömött, mint három nappal ezelőtt.

Edus úr idegesen, szinte remegve kutatott a ruhadarabok között.

— Hol az én sötétkék régi kabátom?
— Azt vennéd fel? Hiszen az már olyan ócska, hogy nem viselheted?

— Mindegy, hol van?
— Ugyan, miért keresed épen azt?
— Add ide rögtön!... Meg nem foghatom, én magam akasztottam ide be, a kulcs nálam volt s most még sines itt... Hogyan van ez?

— Aranyos Eduskám, ne neheztelj érte: én tegnap reggel, míg aludtál, a kulcsoddal kinyitottam a szekrényt s a leviselt ócska ruhádat...
— Mit? Mit tétél az ócska ruháimmal?
— Eladtam egy handlénak.
— Jaj nekem!... Csakugyan? A kék kabátot is?

— Azt is. Az árukából vettem neked a karácsonyi meglepetést.
— Szerencsétlen asszony! S a zsebeket nem kutattad ki?
— De igen.
— S nem találtál egy gyémántos arany nyaktűt?
— Nem.

— Borzasztó! S mit kaptál a kék kabátért?
— 3 frt 75 krt.
— Rettenetes! Maga a tű, a mi bele volt tűzve a belső zsebébe, 150 frtot ért.

— Jézus Máriám! Igazán?
— Igazán. Neked vettem karácsonyi meglepetésül. No, ez aztán szép meglepetés!
— Eduskám boocáss meg, nem tehetek róla.
— Ne beszélj már, mondd meg legalább a handléd nevét?
— Nem tudom.

— A formáját.
— Vörös haja volt s nagy kampós orra. Rohodán volt öltözve; fején egy puha kalap felett egy kemény kalapot s még e felett egy czilindert is viselt.

— Ebből nem igazodom utána. Legalább a lakását mondd meg.
— Várj csak, — azt megmondta, hogy érte küldhessek, ha megint kedvem lenne valami üzletre. Hanem azt is elfeledtem. Hadd gondolkozom csak... Ah, tudom már: az utca neve «r»-rel kezdődik.

— Rombach-utca?
— Nem.
— Révay-utca?
— Nem.

— Rottenbiller-utca?
— Nem, nem... Igaz, megvan már: Szerecsen-utca.
— És ez kezdődik neked «r»-rel! Oh, asszony, asszony!

— Tudtam, hogy van benne «r» betű és csakugyan van is.
— Számot, házszámot!
— Az vagy 3, vagy 13, vagy 53.

— Vedd a bundádat, hamar! Kocsiba ülünk s felhajtjuk a tűt, ha még lehetséges.

A HADITENGERÉSZETI KIÁLLÍTÁS.

A brassói «Katalin-bástya.»

A renaissance palota főhomlokzata.

A segesvári torony.

A TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS PALOTÁI.

AZ EZREDÉVES KIÁLLÍTÁS ÉPITKEZÉSEI.

A vajda-lunyadi vár.

A csütörtökhelyi kápolna.

Bástyák.

A renaissance-csoport.

A TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS PALOTÁI.

A románkori csoport (a király lakosztályával).

A főkapu a középkori híddal.

A TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS PALOTÁI.

AZ EZREDÉVES KIÁLLÍTÁS ÉPITKEZÉSEI.

A házaspár fiákerba vetette magát s lóhalálában hajtott Szerecsen-utca 3, 13 és 53 szám alá. Mindenütt, a merre és a hová csak mentek, karácsonyfák ragyogtak már az ablakokban. A mint beléptek egy-egy házba, ezzel a kérdéssel rohanták meg a házmestert:

— Nem lakik itt egy handlé?

Mind a három házban lakott átlag három s ök benyitottak mind a kilencbe. Mind a kilenc a gyermekerege közepén örvendezett a karácsonynak s nagy szemet meresztett a be-robbanó úrra és hölgyre.

— Nem ez, újra nem ez!

Aztán sorra vettek a Szerecsen-utczában minden olyan házat, a melynek számában utolsó-nak volt benn a «3» számjegy. A keresett handlé nem volt meg.

Reményeikben csüggedten, megpróbálták megfordítani a szám-spekulációt. Most azokat a házakat fogják még végigstromolni, a melyek számában az első számjegy volt a «3».

S íme, a mint a 31-ik számú házban a második handlé lakásába nyitottak be, a karácsonyfa előtt újjongó kis vörshajú gyermekek közül boldogan meredt ki az apa: a kampós orrú, vörös hajú handlé. S mi több — ünneplő gyanánt rajta volt Edus úr ócska kék kabátja.

— Ez az, ez az!

Edus úr, nagy ámulatára a karácsonyt ünneplő családnak, egyetlen szó nélkül, mint valami szerető rokon rohant a családapára s átölelte azt, egyenesen és ellenállhatatlanul mélyeszté kezét a kék kabát belső zsebébe.

— Mit akar az úr? Mindjárt rendőrért kiáltok.

— Ne kiáltson, édes barátom, megvan már!

És diadalmasan húzta ki a zseb belésébe rejtett gyémántos aranytűt.

Néhány perc múlva mindenki mindent megértett s mindenki örvendezett azon, hogy a derék handlé még nem adott túl a kabáton, hanem «mint valódi uraságtól levett» csinos darabot, magának tartotta meg azt.

Edusék még soha sehol sem töltöttek vigabb karácsonyestét, mint a vörös handléknél a Szerecsen-utca 31-ik szám alatt.

De az is bizonyos, hogy soha még annyi pénzükbe nem került a karácsonyi meglepetés, mint most, mikor előre megegyeztek volt abban, hogy ki nem adnak a karácsonyi meglepetésre egy fillért sem.

A HARAPÓS EMBER.

Karácsonyi történet. — Irta Halis István.

Készül mindenki a közeledő karácsony ünnepe. Zöld fenyő-gallyak tarkazzák a piacot, s mosolygó emberek járnak a ropogó havon.

A postahivatalban állandó sürgős-forgás van. Egyszerre megszűnik egy percre az egyik távirógép zakatolása, és a távirásznó hangosan felkaczag.

— Mi az, mi az? — kérdezi a szomszéd kisasszony.

— Egy furcsa távirat fölött nevettem, Paula.

— Kérem, mondja el hamar!

— Hivatalos titok megszegésére akar csábítani? — kötődik a másik.

— Édes Mili, ne tréfáljon, mert beteg leszek, ha azt a furcsát meg nem tudom!

Ne ijesztgessen mindjárt betegséggel, hiszen megmondom. Épen most továbbítottam a miniszterhez egy hivatalos táviratot, melyben a marha-körömfájás ügyében miniszteri biztosnak kirendelését kéri az alispán. Képzelve csak, Paula, hogy a biztost fehér ruhás lányok fogadják virágbukéttal és azt mondják neki: «Isten hozta, méltóságos marhakörömfájó biztos urunk!»

És a két «pinty» (a hogy a férfi kollegák neveztek őket) olyan nevetést rendezett a magyar királyi postahivatalban, hogy a bekandikáló decemberi napsugarak is táncolni kezdték a piszkos falakon. De az általános vigáság nem ragadta magával a tulsó sarokban dolgozó táviró-tisztet, ki azt morogta: «Nem értem, mit neveté-
gélnek ezek a pintyek, mikor semmijök sincsen!»

Enyje, talán csak azok nevethetnek, kiknek uradalmak vannak? Lám, ez a két távirásznő lány oly elégedett félesztendő óta, mióta t. i. a postahivatalnál alkalmazták őket 30 forint havi fizetéssel! Ez a fizetés fejedelmi vagyon annak, ki úgy tud gazdálkodni, mint ők! Közös háztartást vittek és még a postatakarékta is raktak a fizetésükből. Ezt látva, szinte hihetetlennek tetszik, hogy vannak tisztviselők, a kik ezer forint fizetésből sem tudnak megélni.

E pillanatban benyit a postaszolga és azt mondja: «A főnök úr kéri magához a két kisasszonyt!»

A pintyek megijednek; baj van, ha «kér» a harapós ember. (Harapós ember a pintyek nyelvén a főnök úr.) Szívzorongva mennek a főnökhöz, ki levelet nyújt feljök: «Íme egy rendelet jött az igazgató úrtól, tessék elovasni, kisasszonyok!»

S a leányok olvassák: «Mint hogy nem talál-tatik fedezet a fizetésre, ennél fogva egyik napi-díjas elbocsájtatik, s a főnök utasítatik jelen rendeletnek 15 napi felmondás mellett leendő foganatosítására.»

Ez a fényes szó «napidíjas», a leányokra vonatkozott, s a rendelet azt jelenti közönséges nyelven elmondva, hogy az egyik lányt megfosztják a hivatalától.

Csönd állt be az olvasás után, a leányok még lélekzeni is alig képesek, nem hogy beszélni tudnának. Végre megszólal a főnök: «Tudják, hogy nem szeretem a női hivatalnokokat, s azért nekem mindegy, akármelyik marad itt a kisasszonyok közül. Egyezzenek meg eziránt szépen egymás közt s holnap adják tudtomra, ki fog elmenni!»

Igazán borzasztó ember ez a főnök. Nem csoda, hogy ez a rideg beszéd s a rendeletben foglalt irtózatot «tatik-tatik» annyira összezúzta a két szegény pintyet. Szomorúan egyeznek a főnöktől és a távirógép mellett egyszerre vége lett a vidámságnak.

Pedig Mili épen most vett le egy «nagyserű» táviratot, melyet valami zsidó lakodalomhoz küldöttek pompás magyar irással:

Szimeche veszoszen
Kále und choszen,
Mázel und Broche
Der ganzen Mispoché.

(Hovenyészett fordításban):
Boldogságot, gyönyört
Völegény- s arának,
Szerecsent és üdvöt
Az egész családnak!

Ilyen fölött máskor egy hétig nevetett volna, most pedig szótlánul dolgozik tovább, sőt néha titokban a szemeit törülgeti. Egyszerre eltűnik a gép mellől, visszamegy a főnök szobájába, hol keményen rákiáltanak: «Mit akar?» («Könyörögni jött, hogy őt tartsam meg a hivatalban», villan meg a főnök agyában.)

— Alázatosan kérem a főnök urat, engem bocsásson el a hivatalból, mert özvegy és anyám 25 forint nyugdíjat kap hónaponként, melyből könnyű kettőnknek is megélni, — Paulát pedig kegyeskedjék továbbra megtartani a hivatalban, mert neki nincsen, a miből éljen.

A főnök szótlánul rámeresztí szemeit a szepögő lányra, mintha valami csoda állatot látna maga előtt. Nagysokára aztán rákiált: «Jól van, elmehet!»

Mili visszatér gépe mellé.

Rövid idő múlva Paula tűnik el és megy a főnökhöz. «No, ez is jókor jött könyörögni», mo-

rog a főnök úr és összevonja kezéhez hasonló szemöldéit; szinte látni, milyen haragos. Olyan hangon kiáltja: «Mit háborgat?» mintha ágyú dörögne.

Paula sirástól megszagatva, alig tudja kérel-mét elmondani: «Ne tessék haragudni, főnök úr, ha egyikünknek el kell menni, akkor én megyek el, mert Mili ügyesebb hivatalnok, mint én, tehát az az igazság, hogy Mili maradjon, én pedig távozzam. Aztán majd én megélek ugyanis, mert tudok varrni, s talán akad munkám!»

A főnöknek elakadt a lélekzete. Micsoda teremtések ezek? Egyik bizonyolja, hogy any-jostól együtt könnyű megélni 25 forintból, másik pedig meg fog élni abból, hogy talán akad varrni való munkája? Borzasztó népség? Hát nem volt bolond, ki legelőször nőhivatal-nokot alkalmazott?

«Abtretien!» kiáltott Paulára németül a magyar nemesi családból származott főnök, mintha egy század katonát vezényelne. Szívbebe markolt a két leány, a főnök úr pedig szívből mindig katonatiszt maradt, bár régen otthagya a katonai pályát, hogy feleségül vehessen egy leányt, kinek nem volt óvadéka. «Csak a szívre hall-gasson az ember, mindjárt bolondot csinál!» szokta mondani a főnök, ha otthon megharagi-tották és ő mérgében reggelig billiárdozott a kávéházban, csak úgy csattogtatta az elefánt-csont-golyókat. Különben a főnök a szigorú rendnek és pontosságnak mintaképe.

A két leányknak egymás iránt tanusított maga-viselete kihozta sodrából a főnököt, mert ő, ki huszonhat éves szolgálata alatt vakon teljesített minden rendeletet, a nélkül, hogy azok igazsá-gossága felett gondolkodott volna: most azt jelentette az igazgatósnak, hogy nem bocsátja el egyik nő alkalmazottat sem, mert szükség van rájuk.

Mikor a jelentést megkapta az igazgató, valósággal elképedt. Ilyen jelentésekhez nem szokott hozzá. Hiszen a főnök borzasztó cselekedé-tét csak azzal a még borzasztóbb szóval lehet kifejezni: függelem-sértés!

«No, ez a vén katona igen rászolgált, hogy nyugalmába vágasson!» szól titkárához az igazgató, és parancsot ad, miképp utasítsák táviratilag a renitens főnököt a rendelet rögtöni foganatosítására «a különbeni következmények terhe alatt».

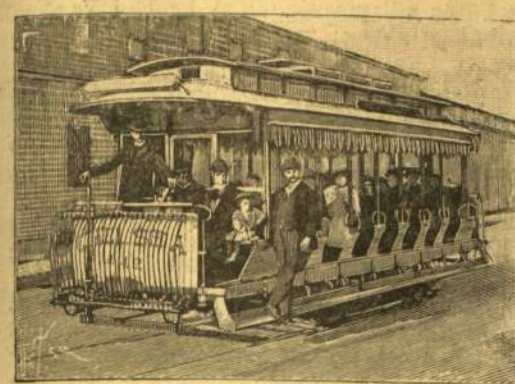
A harapós embernek ereiben szilajon kezdett lüktetni a vér az igazgató táviratának olvasá-sára, de nem szólt egy szót sem. Csak elvette a másik asztalról az «Egyetértést» és kikereste, mikor fogad a miniszter. Aztán elhozatta ha-zulról a frakkját, zsebébe tette az igazgató ren-deletét és táviratát, — azzal vasútra ült, hogy a miniszterhez menjen.

Igaz, hogy útközben leszidta saját magát: «semmi közöd a nagyok dolgához, megint bol-londot csinálsz, vén számár», de azért jelent-kezett, és másnap a miniszter előtt állott.

A hatalmas miniszternek megmutatta az igaz-gató kegyetlen rendeletét és táviratát, — s imigy fejezte ki kérelmét: «Kegyelmes uram, nem szabad elbocsájtani egyik női díjnokot sem!»

A kegyelmes úr esodálkozva ismétlé: «Nem szabad?»

— Igenis nem szabad, mert akkor éhen-halnak a nyomorultak! — felelt a feszesen álló postafőnök, elbeszélte a leányok tettét s azzal fejezte be beszédjét, hogy őket az elbocsájtás épen a közelgő nagy ünnepekre tenné szeren-csétlenné. A főnök nem volt Istentől megáldva valami nagy szónoki tehetséggel, de azért meg-indította a minisztert; ámbár az is meglehet, hogy ez a beszéd valami ismeretlen érzést fakasztott a miniszterben, a sajnálkozását, mintha

Mentőkészülék egy villamos vasút kocsiján.

ő maga is az államnak egy szálamra méltó tisztviselője lenne, kit még a szent karácsony napjaiban is távol tart a politika a boldog családi körtől. Azt hiszem, hogy ekkor láthatlanul a karácsony szelleme suhant el a kegyelmes úr felett, emberszeretetet és békét hintve szívébe, mert a főnök előtt kijelenté: «Kinevezem mind a két lányt postatisztá!»

Csak hogy a kemény ember beleszólt ám: «Nem lehet, kegyelmes uram!»

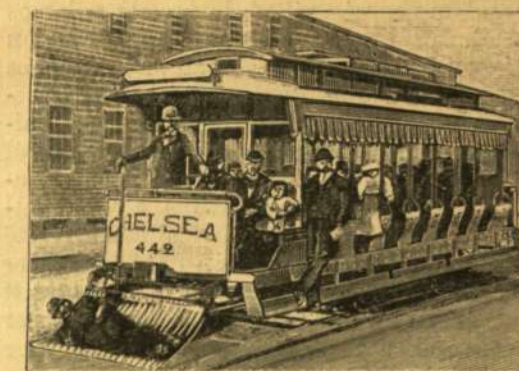
A nagy úr meglepődve nézett föl íróasztala mellől. (Ilyen ellenmondásokat legalább is

rátom, azzal a hirrel, hogy mindkét védencézt kinevezem kezelőnek. Isten áldja!

Erre a főnök szabályszerűen meghajtotta magát és a minisztertől egyenest a táviróhivatalba ment. Azt táviratozta a főnökhelyettesnek: «Azonnal értesítse Milit és Paulát, hogy mindketten megmaradnak hivatalban!» (Legalább addig se szomorkodjanak, míg hazaérek, beszélt magában a keményszívű főnök.)

Mikor a miniszteri kinevezéseket megkapta a postaigazgató, azon rendelettel, hogy rögtön küldje meg a két lány részére, — az igazgató urat a guta könyékezte. «No ilyesmi csakis Magyarországon történhetik, — szólta a titkárhoz, — jó lesz ezentúl figyelemmel bánni ezzel a postafőnökkel, mert ott fenn valami hatalmas pártfogója van.»

Hanem olyan boldog karácsony igen kevésnek jutott, mint a két új kezelőnek. Alig győztek hálálkodni a főnök előtt. Sőt Paula egész elragadtatással azt is megvallotta, hogy most már megesküszik régi jegyesével, mert van rendes fizetése; mire a harapós ember azt mondta: «Tudtam, hogy megint bolondot csinál; hiába, a szívre nem szabad hallgatni!»

A villamos vasút mentőkészüléke egy eltűnt embert föleml.

telenül az, hogy Stephenson János 1832-ben New-Yorkban hozta létre az első városi vasutat a földgömbön. De ez az ok mellékes azzal szemben, hogy az amerikai nép tudvalevőleg a legmozgékonyabb az összes nemzetek között, hol az idő pénzértékét nemcsak emlegetik, hanem tudják is, s e mellett lényeges ok az is, hogy az európai nagy városok egy része még mindig kis kiterjedésű, míg az amerikaiak szeretnek nagy kényelemmel lakni s házaik mellett gyakoriak a kertek s a közterek és parkok is terjedelmesebbek.

A városi vasutak itt is különbözök: lóvasutak, gőzvasutak, kötélpályák és villamos kocsik. Pár

A mentőháló lebecsátva.

A mentőháló felhuzása.

«Tessék helyet foglalni.»

modortalanságnak minősítenek a miniszteriumban.)

— Igenis nem lehet, mert nő csakis posta-kezelővé lehet kinevezni, nem pedig tiszté!

A kegyelmes úr még egy pillanatig tusakodott magában, hogy ne kergesse-e el ezt a különös embert szegény lányostól együtt. De nyilván mulattatta a dolog, mert elnevette magát, és azt kérdezte: «Mennyi fizetése van egy postakezelőnek?»

— Legfeljebb 500 forint, — hangzik a felvilágosítás.

— Jól van, írja csak fel a két leány nevét ide a papír szélére, — és most haza mehet ba-

VÁROSI VASUTAK AMERIKÁBAN.

Az amerikai Egyesült-Államok polgárai sok más dolog mellett a városi vagy ismertebb néven közúti vasutakat is előbb léptették életbe, mint Európa lakosai és sokkal nagyobb tökéletességre vitték. 1894-ben már 20,168 kilométer hosszú volt az Egyesült-Államokban a közúti vasutak hossza, négy esztendő alatt 3104 kilométert szaporított, mely szaporulat magában véve több, mint Nagy-Britannia, Németország, Ausztria és Magyarország összes közúti vasúti hálózata együttvéve. Egyszóval, mi még csak a kezdetnél vagyunk e tekintetben is, Amerika ellenben már nagyon előrehaladt.

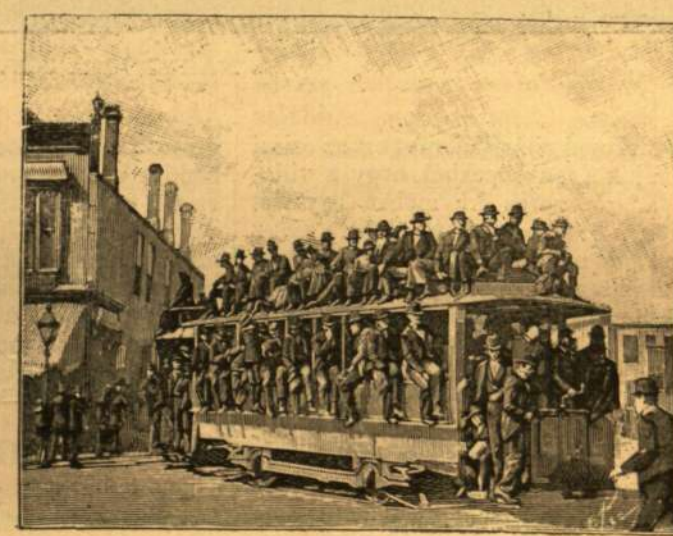
A rendkívüli haladásnak egyik oka kétség-

ével ez előtt (1891) még a lóvasutak voltak legnagyobb számmal, azóta rohamosan alakítanak át mindent villamos erőre s az új vonalakat már csak ilyenekül készítik, kivéve, a hol a kötélpálya elkerülhetetlen. Az 1894-iki statisztikai kimutatások húsz ezer klm. városi vasutat említenek föl, melyek közül 1—1 ezer jutott a gőzvasútra és kötélpályákra, 3 $\frac{1}{2}$ ezer a lóvasútra, a többi 14 $\frac{1}{2}$ ezer kilométer hosszú vasút kizárólag villamos erőre készült. Egész Európában 1895 elején csak 704 kilométer hosszú villamos közúti vasút volt 1256 motoros kocsival, az Egyesült-Államokban ellenben 14,502 kilométer hosszú, 22,849 kocsival.

Az itt közölt számok elég világos képet nyújtanak az amerikai városi vasutak nagyságáról s így még csak egy pár adatot kell fölemlítenünk

Villamos közúti vonat Chicagóban.

Egy villamos közúti koci Chicagóban.

a forgalom nagyságáról. A budapesti villamos vasutak közül a legélénkebb körüli vonalon 1894-ben 7.976.968 embert szállított a villamos kocsi s ez már óriási számnak látszik. Mily csekély azonban e szám, ha fölelmitjük, hogy Chicagóban a kiállítás tartama alatt 1893 májustól október végéig, tehát fél év alatt a villamos kocsit 176.921.000 ember használta, s volt egyetlen nap (okt. 9-ike), midőn a kiállításra vezető három villamos vasúti vonalon 1.466.298 ember szorongott. 61 motoros kocsi és 73 vontatott kocsi járt e napon szüntelenül, bár ugyanakkor s ugyancsak a kiállításba gőzvasutak, hajók s más szállító eszközök ezrével mentek.

veszi észre, mire a kocsi egy másodperc alatt kiereszti rá a hálót s bevonja a kocsi, hol esetleg még a viteldiját is meg kell fizetnie önkénytelen felszállásáért. Azonban még az sem nagy baj, ha a kocsi figyelmetlen. A kocsi elején van egy szerkezet, mely ha hozzáér valami, hálóalakúlag lepatann s az illető végig fekszik benne, akár csak az ágyban. Az ijedségen kívül nem történik semmi baja.

Igaz, hogy a vasutak éppen a nagy verseny következtében több figyelemmel is vannak a közönségre. Kényelmes ülészek vannak mindenütt s egyszerre 2—3 vonatot is összekötnek, úgy, hogy rendes körülmények között nincs nagy to-

* Fűtés villamossal. A londoni Vaudeville színházban a napokban történt az első próba a villamos fűtéssel, még pedig meglepő eredménnyel. Nem tekintve, hogy az új fűtési rendszer tűzveszélyt teljességgel nem okozhat, a fűtést eszközöző villamos gyűjtők egyforma meleget adnak, melynek hőfoka tetszés szerint szabályozható s így nem fordulhat elő, hogy a színház felső emeletein tropikus hőség legyen, míg a földszinten és földszinti pályókban fáznak. A nagy színház fűtése óránként 3 frank 33 centime-ba (2 fribba) kerül.

* Csodálatos kivánság. A híres Edisonhoz nem rég egy leány azt a kérést intézte egész komolyan, hogy adjon neki oly villamos gépet, melynek segítségével megláthatja leendő férjét.

A NAGYMAMA NEVENAPJA. — DUDITS ANDOR RAJZA.

Képeink érdekesen világítják meg ezt az óriási tolongást. Látjuk a fényképekből, hogy a villamos kocsi a szó szoros értelmében egymást érik, tetejükön, hol rendesen nincs ülőhely, egész sereg ember foglal helyet, sőt a vakmerő yankee, kit a rendőrség nem tart oly nagy gyámság alatt, mint a 4-ből 3 ajtó bezárató budapesti rendőrség a mi közönségünket, helyet foglal az ablakpárkányokon és a kocsi más kirugó részein is, természetesen a maga felelősségére.

Azonban Amerikában is megbecsülik az emberi életet s ezért gondoskodás van arról, hogy nagy baj ne történhessék. Igen érdekesen és szemléltetőleg mutatják be képeink az ily állapotokat is. Egy elmélázó s olvasásba merült embert — lehet, hogy kiváló tudós, mert elég rendetlen alakja van — a villamos vasút utólért, a kocsi hiába csempet és kiabál, a tudós nem

longás. Minden kocsin vannak azonkívül önműködő sebességmérők, melyek szerencsétlenség esetén tanúságot tesznek arról, hogy a közönség vagy a kocsi volt-e a hibás. A legnagyobb előnye azonban az amerikai közúti vasutak közlekedésének az, hogy az utazó közönség érettebb, mint a miénk s ezért a kocsi vezető jobban ügyelhet mindenre, mert nem szükséges felesleges kérdézőkördésekre felelnie.

EGYVELEG.

* Rabszolgából lett milliomas. Chicagóban él egy 70 éves Bates Levis nevű ember, ki még rabszolgaként született: 1861 óta gyári munkás volt s ma legalább 10 millió forint értékű vagyona van. Teljesen műveletlen ember, egyszerűen él, de sok jótékonyt gyakorol.

* Amerika legmagasabban született gyermeke egy fiú, ki a jelen évben látta meg a napvilágot a Pikes Peak hegy csúcsán 3658 méter magasságban, hol atyja a hegyi fogaskerekű vasút szolgálatában van.

* Az orr bámulója. Egy londoni dúsgazdag ember millióit B. angol színésznőnek hagyta, bár — mint végrendeletében írja — ez igen csekély hála azokért a kimondhatatlan érzelmekért, melyeket benne e nő imádsáramlított orrának szemlélése három év alatt ébresztett. Csakugyan a különöz angol három éven át naponként egy-egy új költeményt küldött a színésznőnek orrát dícsőítve. A színésznő nem érezte sértettnek magát s elfogadta a milliókat.

* Az olasz király számára a magyar király évként minden új évben 10 ezer darab finom virginiai szivart szokott küldeni.

A TÖRÖK ÁLLAMFÉRFIAK.

Írta Vámbéry Ármin.

A török államférfiakról, kik ma a kormány élén állanak, azért is nehéz részletesebb leírást adni, mert bizony az ő működési szerepük a mai viszonyok közt nagyon is korlátozott. Tudvalevőleg a mostani szultán, Abdul Hamid, már körülbelül tíz év óta annyira vitte a dolgot, hogy a magas porta a török államtanács, mely ez előtt kormányzott, míg a szultánok uralkodtak, — ma egészen jelentéktelen testület lett, mert az összes országos ügyeket a szultán a saját maga kezébe központosította. Az előtt a kormányférfiak hosszabb ideig maradtak állásukban, de most, hogy a viszonyok megváltoztak, a szultán természetesen mindig új és új

KÜÇÜK SAÏD PASA,
a volt nagyvezér.

KHÁLIL RIFAT PASA,
a mostani nagyvezér.

RIZA PASA,
hadügyminiszter.

HASSZÁN PASA,
a haditengerészet főnöke.

KURD SAÏD PASA,
az államtanács elnöke.

TAHSZIN BEJ,
a szultán első titkára.

ZEKKI PASA,
a tüzérség főnöke.

erők után kapkod, hogy azokat a nehéz helyzetekhez képest felhasználhassa. Régi időkben a török államférfiak közt sok olyan volt, a ki európai hirre vergődött, még pedig teljes joggal. Ilyen volt az ötvenes években a híres Resid pasa, Törökország sajtóképeni reformátora, egy nagy tehetségű és hazafias államférfi, a kinek sikerült Abdul Medsid szultánt reformterve kivitelére bírni. Ennek tanítványai voltak Fuad és Aali pasa, két, szintén jeles államférfi, a kiknek ügyessége abban állott, hogy az európai szellemet, a keleti viszonyokhoz idomítva, az állami szolgálatban legalább részben meghonosították. Az itt említett három államférfi Európa előtt nagy szerepet vitt és tényleg ők voltak Törökország új korszakának megalkotói.

Abdul Aziz alatt a fejedelem és miniszterei közötti viszony keveset változott, noha a szultán mindig arra törekedett, hogy a saját akaratát, nem pedig miniszteri tanácsát juttassa érvényre. A híres Rusdi pasa és Szaiffeti pasa voltak leginkább kedvelt emberei. A testvéreitől rá maradt vezéreket nem igen szerette és nem is igen használta.

Újabb időben, — értem Abdul Hamid kormányza alatt, — a mint mondtam, a helyzet már tetemesen megváltozott. Ezen uralkodó tagadhatatlanul rendkívüli tehetség, nagy munkaerő és igazán buzgó hazafi, a ki nemzete sorsán javítani akar. Csak az a kár, hogy nagy buzgalomban másoknak tért nem enged és az ország összes ügyeit a maga vállaira vette. Az alatta szolgált fővezérek és miniszterek közül említést érdemel Edhem pasa, a ki régebben Bécsben követ volt, Khairuddin pasa, a tuniszi miniszter, egy alaposan, európaiag művelt férfi, aztán Kiamil pasa és Küçük (kiesi) Saïd pasa. Ez utóbbi már több mint negyven év óta szolgálja az államot, az előbb említett pedig tán még régebb időtől fogva. De a mint az ügyek bonyolódtak, a szultán a változásokat gyakoriabakká tette és az utóbb említett két nagyvezér rövid idő alatt megvált hivatalától. Kiamil kegyvesztetten Szmirnába tétetett át kormányzóknak, Küçük Saïd pedig, úgy látszik, nagyon megharagította a szultánt, mert, a mint tudjuk, félelemből az angol követségbe menekült, a honnan csak több nap múlva tért vissza a szultán

kivánságára és bántatlanságának biztosítása után.

Ez a Küçük Saïd pasa a mai Törökország legértelmesebb, leghazafiasabb és legbuzgóbb államférfia. Születésére nézve erzerumi (kis-ázsiai). Fiatal éveit otthon töltötte, csak érettebb korában jött Konstantinápolyba, a hol a magas portán alárendelt hivatalokban volt alkalmazva. A szultánnak csakhamar feltűnt és eleinte a palota első titkárává nevezte ki, később pedig elég gyorsan a legmagasabb rangra emelte őt. De Küçük Saïdnak van egy tulajdonsága, a mely a szultán természetével össze nem fér. Ő tudniillik meggyőződéséhez erősen ragaszkodik, nem könnyen tágit, a mi az abszolutisztikus hajlamú szultánnak nem igen lehet inyére. Politikai nézetére nézve Küçük Saïd,

— nem úgy, mint a lapok mondják, ó-török, — hanem ellenkezőleg, egészen modern felfogású ember, a ki több szabadságot szeretne kivívni a török nép számára, a ki mindenkép elő akarja mozdítani a polgárosodás művét honában, a nélkül azonban, hogy az európaiság vagy az európai hatalmak rabszolgájává és feltétlen eszközévé legyen a török. Küçük Saïd nemcsak jeles államférfi, de kiváló jogász is, a mennyiben Törökország törvényei nagy részben tőle származnak. Kár ezért az emberért, hogy képességeihez mért teret nem talál, mert abban az alacsony, bozontos szakállú, tüzes szemű török emberben nagy tehetség rejlik, és bizonyosan hasznára lehetne hazájának.

A ma kormányon levő török államférfiak közt legértelmesebb Kurd Saïd pasa, azaz a kurd eredetű Saïd. Korosabb, igen kedves modorú ember, a ki az európai műveltséget a török becsületességgel párosítja. Többször volt Európában, különös küldöttségekben is részt vett és maga gyakran szereti beszélni, milyen szíves fogadtatásban részesült a boldogult Vilmos császárnál és különösen milyen barátság-

gosan társalkodott vele Augusztus császárné. Politikai jellemére nézve, Kurd Szaid pasa feltehetően alkalmazkodó ura minden akaratához. Nem valami fényes tehetség, de becsületes ember, a ki békés időkben könnyen megfeleltethető volna az állásának. Ma a magas tanács elnöke. Külügyminiszteri hivatalát átadta Tefvik pasának, a ki az utóbbi időben Berlinben nagykövet volt. Tefvik szép tehetségű férfi, kinek neje porosz leány. Mint általában a modern török államférfiak, folyékonyan beszél több európai nyelvet. Nem rég Budapesten átutazván, nem győzte eléggé bámulni fővárosunk viruló szépségét és e sorok írójának azt mondá: „Mint török igazán örülök, hogy a magyarok oly szépen boldogulnak és annyira haladnak.”

A mostani miniszterek közül leginkább kiemelendő még Zekki pasa, a tüzéség főnöke; nemcsak művelt, de tudós férfi, ki az előtt a szultán gyermekeinek nevelője volt. Zekki pasa kitűnően tudja saját anyanyelvén kívül a német, francia és angol nyelvet is. Széles körű történelmi ismeretei vannak. Nem igen láttam török embert, a ki a török történetben, különösen a magyar-török viszonyokban olyan jártas volna, mint ő.

Riza pasáról, a hadügyminiszter-ről, különbözőleg nyilatkozik a sztam-

való nagy jártassága folytán a szultántól a palotai első titkárság díszes állására emeltetett. Tabszin bej európai nyelveket nem tud, de igen komoly és becsületes tisztviselő, a ki reggeli 10 órától gyakran éjjel szakadatlanul az íróasztalánál ül és a török kormányzat legkülönbözőbb ágaiból hozzá érkező iratokat, ügyeket végzi.

A NAGYMAMA NEVENAPJA.

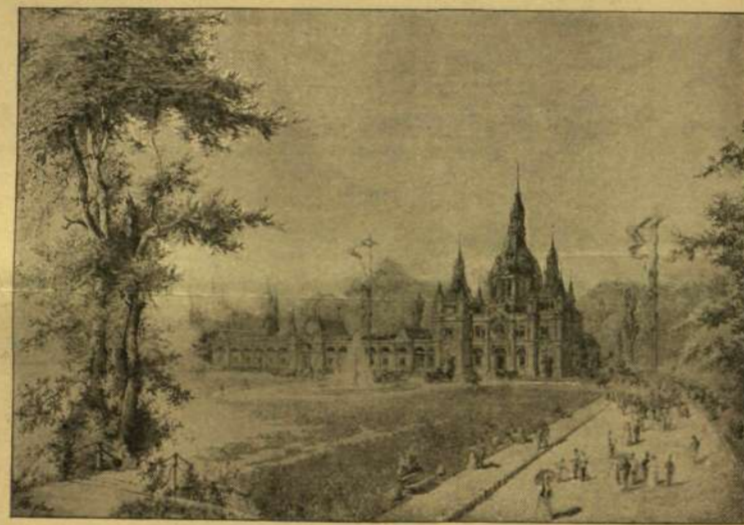
Napok óta nagy izgatottságban van már a kis Margit, Aranka, Klárka meg Erzsike, még csak a babáikat is elhanyagolják, pedig valami gyönyörű szép nagy babák azok, mind a legújabb divat szerint öltöztetve. Sőt megtörtént az a hal-

Budapest székesfőváros pavillonja.

Középkori híd és kapu. A vajdahunyadi vár. Bástyák.

A kereskedelemügyi csarnok.

AZ EZREDEVES KIÁLLÍTÁS ÉPÍTREZÉSEI.

buli közvélemény. Annyi bizonyos, hogy fejedelmének teljes bizalmát bírja és az általa elfoglalt állásnak megfelel.

Nagy tiszteletben részesül Hasszán pasa, a török hadi tengerészet főnöke, egy olyan védelmi ágé, a melyben Törökország az utóbbi időben nem nagy buzgalmat fejtett ki. De ez nem a szegény Hasszán pasán, hanem inkább a zilált pénzvisszonyokon múlt.

A mai kormány élén pár hét óta Khalil Rifat pasa áll, ki több éven át volt belügyminiszter. Szorgalmas, pontos hivatalnok, de nagyobb tehetségnek jelét eddig nem adta. Hogy mennyiben lesz képes nehéz feladatának megfelelni, azt a legközelebbi jövő fogja megmutatni. Némelyek szerint különösen állása már is nagyon meg van ingatta.

Már említettük, hogy a szultán maga végzi az összes állami ügyeket. Az ő első titkárnak tehát igen fontos politikai szerep jut, és pedig oly szerep, a mely képzeltetve a legnehezebb.

Az utóbbi években Szureja pasa volt a főtitkár, a ki tavaly hirtelen elhunyt. Utóda Tahszin bej lett, egy alig 35 éves ember, a ki addig alárendelt állást foglalt el a hadügyminiszteriumban, mignem leginkább a török nyelvben

latlan eset, hogy egy este Miczikének, a kis kedvenc cicizának is elfelejtettek tejet adni.

De nem is csoda, nevezetes nap közeledik: a nagymama nevenapja! Erre pedig annyi sok mindenféle előkészület kell: szép fehér ruhába felöltözni, a haját a szokottnál is gondosabban megfésülni, azután virágbokrétát kötni, de a mi fő, köszöntő verset tanulni és a mi legeslegfőbb: azt hiba nélkül el is mondani!

S ez utóbbi dolog az, a mi a kicsinyeket lázas izgalomban tartja: jaj, nem fognak-e majd elakadni, nem fognak-e belesülni!

Végre csakugyan elérkezik a nevezetes nap. A kis lányok nyugtalanul alsznak s már kora reggel talpon van valamennyi. Felöltöznek szépen, még egyszer felmondják köszöntő verseiket a nevelőnek s a mint észreveszik, hogy a nagymama a reggelhez akar ülni, felveszik virágbokrétáikat, nagy szívszorogások közt kinyitják az ebédlő ajtót s maguk sem tudják hogy: egyszer csak ott állanak a nagymama előtt s a kis Margit, a legbátrabb, gyorsan el is kezdi:

„Kedves jó nagymamánk,
Áldott névnapodra...
Áldott.....

Itt fülig pirul a kis Margit s végkép elakad. Még egyszer hozzá fog ugyan hogy:

Áldott... áldott... de bizony sehogy sem megy tovább, míg aztán a nagymama ölébe vonja a kis szónokot, megöleli, összecsokolgatja

s megköszöni a jókívánságot, mely nem hangzott ugyan el, hanem bizonyosan oda ben van a szívből.

Erre a többi három kis hölgy is felbátorodik, hamarjában eltűnik minden félelmeik, mintha újja születtek volna. Hiba nélkül elmondják a köszöntőket s lerakják virágaikat a nagymama ölébe.

A kis macakcsodó Pista, a kit nem sikerült a köszöntésre rá venni, a kávék ibrikék mellé bujva lesi a dolgot s látván hogy milyen könnyen megy, most már maga is bánja, hogy ő is virágot nem adott a nagymamának.

Az örömből ki jut a nagyapónak is, a ki egyenként ölébe szedi s megcsókolgatja a kis köszöntőket, a nevelő pedig a nyitott ajtó mögött állva örvend, hogy kis tanítványainak, legalább nagyrésztben, mégis csak sikerült a nehéz feladat.

Ezután a nagymama mind egyenként előszedi, megnézegeti, megszagolgatja, megdicséri a szép virágbokrétákat. S a mint újra leteszi, harmatesseppek csillognak a virágokon: a boldog nagymama örömkönnyei.

AZ EZREDEVES KIÁLLÍTÁS ÉPÜLETEI.

Eddig nagyrészt a tervek után készült rajzok vagy felig kész épületek fényképfelvételei juthatni s róla a kiállítás területek egyik érdekesebb csoportjában lehet gyönyörködni.

Alpár Ignác építész elkészítette már ezen termek belső berendezésének a terveit is, melyeket a kiállítás elnöke előzetesen ő Felsőgének fog bemutatni. A mint e belső berendezési munkálatokkal elkészülnek, nem fogunk késmi annak ismertetésével sem.

A román-kori csoport második épülete a középkori zárda-folyosó (Kreuzgang) és az udvar, mely már kiállítási czélokra van szánva. A jaáki apátsági templom remek építészeti részleteinek felhasználásával épült ez a csarnok, melybe ő Felsőgé termeiből és a látogató közönség részére külön bejárat nyílik. A vezérek korabeli ősmagyar leletek lesznek itt kiállítva az érdekesnél-érdekesebb lovas sírokkal, melyek Anonymusnak a honfoglalási útvonalakra vonatkozó tudósításait igazolják.

A harmadik épület a jaáki apátsági templom mintájára, ennek teljes díszében utanzott homlokzatával ellátott XIII. századi kápolna, az Árpád-kori királyok korából származó történelmi emlékek befogadására. Képünkön a kolostor két, páros ablakkal áttört félkörű része s az egyik toronyzerű emelete által némileg takart templomháttal látható.

A román-kori épület-csoport homlokzatának a befejezésén épen most dolgoznak. Sok munkát ad a jaáki gazdag portálék kiképzése, mely a történelmi kiállítás épületeinek egyik legérdekesebb látványossága lesz.

Alkalmilag ezt is be fogjuk mutatni képből és rövid leírásban.

A renaissance-palota főhomlokzatát Böhm János festőművész felvétele után mutatja egyik képünk. A Fischer von Erlach stíljében épült hatalmas csarnok kupolával és tornyaival meglepő arányait és plasztikai díszítését tekintve, a kiállítási építkezések egyik gyöngyének mondható. Eszünkbe juttatja Mária Terézia és Grassalkovich herceg korát, mely több ilyen stílusú épületet hozott hazánkban is létre. Hatalmas főkupolája a gyulafehérvári «Károly-kapu» motívumai után épült, megrakva Köllö Miklós sikerült szoborműveivel. Egyik sarkán a brassói «Katalin-bástya» érdekes tornya emelkedik négy kisebb toronyfával, mely épület-részt a bártfai városház sokszínű díszítésű erkélye ékesíti.

Ebben a renaissance és barokk stílusú palotában lesznek elhelyezve a nemzeti történelmi vonatkozó újabb emlékek, nevezetesen a mohácsi vész utáni időtől kezdve 1868-ig, mely év a történelmi fősoport kiállítási anyagának zárópontja. Ezenkívül a mi az alkotmányosság korából rendelkezésünkre áll, mind a jelenkori kiállítás keretében a sűrűn egymás mellett emelkedő nagyszabású és kisebb pavilonokban lesz a látogatóknak bemutatva.

Az első nyelvi naposág ismét lázas munkára szólítja a több száz karú személyzetet s a

diszítés, a berendezés műve minden vonalon megindul, az épületeket tárgyakkal kezdik be- népesíteni s május másodikára kész lesz a kiállítás, melynek munkálatai ma aránylag annyira előre vannak haladva, mint eddig még a megnyitás előtt 4—5 hónappal egy kiállítás sem volt.

Meglátászik ez azokon a képeken is, melyeket mai számunkban bemutatunk. G. M.

A TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS ÉPÜLETEIRŐL.

Lapunk ez évi 34. számában a történelmi kiállítás palotáiból rajzban bemutatunk a főbejáratot s a vajdahunyadi várat, melyek akkor már készen voltak. Ezen rajzaink kiegészítésül szolgálhatnak mai képeink, melyek csaknem az összes történelmi kiállítási palotákról teljes fogalmat nyújtanak. Külön kiemeljük ezúttal a főbejáratot balról eső román-kori épületesoportot, mely a tő felől tekintve igen kellemesen hat.

Ezen épületesoport három részből áll. A fő bejárat bal tornyához csatlakozó építmény csak összekötetésül szolgál a tulajdonképi román-kori csoporthoz, melynek félkör alakú hatalmas bástya-tornya belül ő Felsőgé számára van lakosztályul berendezve. Ez három teremből (váró-elfogadó-, írószoba) és egy öltöző-szobából áll. Képünkön jól kivehető a csinos terrasz, melyre ezen helyiségekbe juthatni s róla a kiállítás területének egyik érdekesebb csoportjában lehet gyönyörködni.

Alpár Ignác építész elkészítette már ezen termek belső berendezésének a terveit is, melyeket a kiállítás elnöke előzetesen ő Felsőgének fog bemutatni. A mint e belső berendezési munkálatokkal elkészülnek, nem fogunk késmi annak ismertetésével sem.

A román-kori csoport második épülete a középkori zárda-folyosó (Kreuzgang) és az udvar, mely már kiállítási czélokra van szánva. A jaáki apátsági templom remek építészeti részleteinek felhasználásával épült ez a csarnok, melybe ő Felsőgé termeiből és a látogató közönség részére külön bejárat nyílik. A vezérek korabeli ősmagyar leletek lesznek itt kiállítva az érdekesnél-érdekesebb lovas sírokkal, melyek Anonymusnak a honfoglalási útvonalakra vonatkozó tudósításait igazolják.

A harmadik épület a jaáki apátsági templom mintájára, ennek teljes díszében utanzott homlokzatával ellátott XIII. századi kápolna, az Árpád-kori királyok korából származó történelmi emlékek befogadására. Képünkön a kolostor két, páros ablakkal áttört félkörű része s az egyik toronyzerű emelete által némileg takart templomháttal látható.

A román-kori épület-csoport homlokzatának a befejezésén épen most dolgoznak. Sok munkát ad a jaáki gazdag portálék kiképzése, mely a történelmi kiállítás épületeinek egyik legérdekesebb látványossága lesz.

Alkalmilag ezt is be fogjuk mutatni képből és rövid leírásban.

A renaissance-palota főhomlokzatát Böhm János festőművész felvétele után mutatja egyik képünk. A Fischer von Erlach stíljében épült hatalmas csarnok kupolával és tornyaival meglepő arányait és plasztikai díszítését tekintve, a kiállítási építkezések egyik gyöngyének mondható. Eszünkbe juttatja Mária Terézia és Grassalkovich herceg korát, mely több ilyen stílusú épületet hozott hazánkban is létre. Hatalmas főkupolája a gyulafehérvári «Károly-kapu» motívumai után épült, megrakva Köllö Miklós sikerült szoborműveivel. Egyik sarkán a brassói «Katalin-bástya» érdekes tornya emelkedik négy kisebb toronyfával, mely épület-részt a bártfai városház sokszínű díszítésű erkélye ékesíti.

Ebben a renaissance és barokk stílusú palotában lesznek elhelyezve a nemzeti történelmi vonatkozó újabb emlékek, nevezetesen a mohácsi vész utáni időtől kezdve 1868-ig, mely év a történelmi fősoport kiállítási anyagának zárópontja. Ezenkívül a mi az alkotmányosság korából rendelkezésünkre áll, mind a jelenkori kiállítás keretében a sűrűn egymás mellett emelkedő nagyszabású és kisebb pavilonokban lesz a látogatóknak bemutatva.

Az első nyelvi naposág ismét lázas munkára szólítja a több száz karú személyzetet s a

ADALÉK A BETLEHEMES JÁTÉKOK IRODALMÁHOZ.

Az alább közölt három karácsonyi ének — tartalmát nem tekintve — különösen két szempontból érdekes. *Legrégebben feljegyzett töredékei ezek a magyar betlehemes játékoknak s feljegyzőjük: irodalmunknak egy nagyra törő, régi, derék munkása, Püldözi Horváth Ádám.*

*

A hova a civilizációnak általában üdvös, de a néphagyományokra irtó hatású vágásai egész teljességükben még el nem hatottak, ott még szokásosak s ismertek a betlehemes játékok.

Karácsony előtt való nap, mikor már az idő barnulni kezd, összeszedelődnek 4—5 paraszt ifjú betlehem-járársra.

Egyikük fehérbe öltözködik, papír-süveget tesz a fejére, ez az angyal; a többiek kucsmába, gubába bújnak, bajuszt, szakált ragasztanak, zörgős botokkal látják el magukat, ezek a pásztorok.

Magukkal viszik azt a kis alkotmányt is, melyet papírból vagy fából istálló-, ház-, templom- vagy barlang-alakra készítettek, melynek tetején csillag ragyog s melyben jászol, vagy böleső, Mária, a kis Jézus, József — s barnok alakjai láthatók; ez a betlehem.

Hagyományból tudják már, hol látják őket szívesen.

Megállanak a ház előtt, dallal jelentik jöttüket s ha bebocsáttanak, belép az angyal, beviszi és elhelyezi a betlehemet s szavalva vagy énekelve jelenti az örömhírt, Jézus születését.

Majd rendre bejönnek a pásztorok s körmönfont mondókéakkal vagy zsmbelődő évdőésekkel mutatják be magukat.

Hosszabb vagy rövid párbeszéd után lefeküsznek s elalussznak. Álmodásból az angyal éneke költi fel őket.

Ezt az ébredést, a felálmotnak ezt a kábultságát (rendesen az öreg pásztor rovására meginduló) tréfálkozásokra, szójátékokra s az «egyszeri gyerek» nagyot-mondásaihoz hasonló zürzavaros beszéddel bohózkodásokra használják fel.

Majd eloszlik az álom okozta értelmi homály, megértik az angyali szózatot, felkelnek s tánczó lépésekkel s énekszóval indulnak a betlehem felé.

Ott letérdelnek s a dédelgető szeretet diktálta mondóka kíséretében átadják turcsokból, vajacsokból, sajtosokból, cipőcsokból, göndörzörű báránykából álló ajándékaikat, még egyetlen énekelnek, ajándékot kérnek — és várnak, s ha a gazda még egy kis borral is megkínálja őket, áldomást mondanak s — ennek tovább házról-házra, utcáról-utczára.

Az eddigi gyűtések által közzé tett betlehemes játékoknak körülbelül az általános meséje és cselekvénye. Egyik töredékebb, másik bővültebb, egyik tudatos kéz által hosszú versszetté alakított, másik némely alakjai s az ezen alakok ajkaira adott beszédek által más játék-elemeket vett fel, vagy tartott meg.

E betlehemes játékokban mindenek előtt a népies elemek ismerhetők fel. A lírai részt képező énekek java része, a tréfás (sokszor durva) szójátékok, a pásztorok körülményeskedő elbeszéléseinek beleszövése s a helyzet élénkítésére kitalált cselekmények a nép tulajdonaiul tekintendők.

A nép ajkán elferdült latin idézetek a valóságos iratokban, a tömérdék változatban ismeretes pásztorok ó-klasszikai írók idilliumában találva forrásukat, valószínűleg iskolai elemek; talán ezek gyanánt lehet tekintenünk a cselekmények rendbeszedését, összefűzését s némely alak (pl. a hírnök) szerepét is.

Végül az egésznek alapfogalmát, a játékok os elemeit az egyház szolgáltatta. Ezen népies játékoknak az iskolai drámákból s ezeknek ismét az egyház által rendezett liturgikus drámákból való fejlődése, illetőleg a játékok eredetének nyomozása már irodalmunkban is több kiváló tanulmányt tettett tárgyává.

A gyűjtések által felszínre hozott játékok összevetésében s ezen tanulmányokban látjuk kihántva az itt-ott egészen eltorzult mondókaikat értelmes beszédekké, vagy az elsilányult személyzetet érthető alakokká.

Innen tudjuk pl., hogy az ilyen sorokban, mint

«Titulus — boj —
Tuli bojtárom...»

vagy: «szerencés, paprikás, majoránás, foghalmás jó estét kívánok a házi gazdának... de jól esnek ez az én czilera-hasannak...» stb., az értelmetlen, vagy oda nem tartozó szavak a Titulus pásztor-névből alakultak.

A pásztorok görögös-latin (s Theokritos, Virgilius, nálunk Faludi idilljeiből ismert) nevei mint pl. Titulus, Mopszus, Koridon, stb., aztán elvezetnek bennünket a pásztorjátékok nevezet alatt ismert iskolai drámákhoz, melyeket pásztorruhába öltözött ifjak játszóznak rendszeren tanáraik nevenapján, megköszöntvén s megajándékozván őt bárányfal vagy egyéb pásztori ajándékkal.¹

Viszont a pásztorok álomlátásaiból s a Jézusnak vitt ajándékok átadásából s a játék egyéb körülményeinek egybevetéséből azt látjuk következtetni, hogy a pásztorok szerepe voltaképpen a három napkeleti böles utánzata s még tovább nyomozva bebizonyítottunk látjuk, hogy a régi vizkeszti játékok (melyek a karácsonyi játékokkal egy egységet képezének s mely ünnepek csakugyan későbbi alkotásai az egyháznak) a liturgia legreggibb drámai mozzanataihoz, a feltámadás jelképezéséhez vezetnek.²

Igy válik a misztérium (a megváltás titka s ennek drámai megérkítése) népjátékká.

¹ Czapáry László: «Mysterium és iskoladráma». Értekezés a cistercián-rend egy főgymnasiumának 1891—92. évi érteletében. 69 l.

² Solymossy Sándor: «A karácsonyi misztériumok eredetéhez». Értekezés az «Egyetemes Phil. Közöny» XIII. évfolyamában. 351. s köv. l.

Kies Ferenc debreceni fényképe után.

BETHLEHEMESEK.

Igen természetes, hogy e kifejlés nem mindenütt mutatható ki pontosan avagy feltétlen bizossággal, a minthogy nem is mindenki ment keresztül a fejlődésnek mindezen fokozatain.

Némelyik klastromi játékká lön², másik az egyház kebelében fejlett ki liturgiai miszteriummá, vagy épen miszterium-dramává, ismét másik az egyházból az *utcai kóborló színdarabok* kezébe jutott, másik *iskolai drámává* alakult⁴, s a nép is hol innen, hol amonnan közvetlenül vagy tudákos iskolamesterek közvetítésével vehette át a régi liturgiák ezen maradványait.

Mindezen nyomozásoknál — azonkívül, hogy igen gyér és vékony szálat vezetnek egyikhez is, másikhoz is — az összekötő kapcsoló megtalálásának egyik nagy nehézsége onnan van, mert a feljegyzések legtöbbször csak *egyoldalilag* mutatják be a játékokat.

A régebbi és újabb gyűjtők (feljegyzők és közlők) jobbára csak a párbeszédek, meg a dalok szövegeit adják közre. A cselekvény leírása már sok helyütt hiányos, az eszközök, öltözétek, a betlehemes leírása pedig már épen nagyon fogyatékos. Pedig hogy ez utóbbiak is kiválóan érdekesek, mutatja az, hogy a betlehemes játékok egyik legértelmesebb kutatója magának a betlehemesnek s a betlehemes játékoknál előforduló táncok eredeténél nyomoz-

zását is érdemesnek látta egy nagyobb szabású tanulmány tárgyává tenni.⁵

A játékok egyik legértelmesebb s tán nem is lényegtelen része, a bennük előforduló *énekek dallamai*, egészen és teljesen figyelmen kívül hagyattak.

Ha a Szeberényi értekezésében⁶ egészen ötletszerűleg feljegyzett — s a régebbi énekes könyvekből részben különben is ismeretes két betlehemes ének dallamát s egy népköltői kézi könyvben⁷ pedagógiai czélzattal átdolgozott e fajta dalokat figyelembe nem vesszük (a minthogy nem is vehetjük), bizvást elmondhatjuk, hogy magyar betlehemes dallamok még egyáltalában közölve nem voltak, az ott teljesen ismeretlenek, s *legelőször épen az itt közlötöknek napilagoi*. S ezekért vissza kellett mennünk majdnem egy századdal, olyan időkig, melyekben a nép költői termékei iránt nálunk a közérdekltség teljesen hiányzott⁸, s melyek iránt még akkor mindössze egy-két ábrándozó poéta mert inkább csak lopva, titokban, pusztán keble sugalmait követve érdeklődni!

Ezek közé tartozott a mai derék Horváth Ádámunk is. Irodalmunknak egyik legrokonszenvesebb alakja ő, kiről jól mondja életírója,⁹ hogy ifjúságában a féltelen szabadság, férfi korában a családi és politikai élet keservei, öreg napjaiban irodalmi kiábrándulása voltak lelkesült, bánatos, borús titói társai.

De hát nem életét hajlítjuk ezáltal jellemezni, csak mint a nép költői termékeinek (különösen dalainak s ezek dallamainak) első, öntudatos gyűjtőjéről szólnunk néhány szót.

S ebben is tán jobb, ha őt magát hagyjuk beszélni, idézvének kéziratban maradt legkiválóbb munkájának előszavából annyit, a mennyi őt, mint gyűjtőt, minden más dicséretnél jobban jellemezheti.

Ezen munkájának, melyből az itt közölt karácsonyi énekek is vétettek, czime ez: *«Ő és Új mintegy ötödfélszáz Énekek*, ki magam csináltam, ki másé. 8-a 7-br. 1813. H. A. Az értelmes magyaroknak, a kik az Ithont szeretik és betsülni tudják ajánlja a Szerző».¹⁰

⁵ Solymossy Sándor: *«A betlehem a népmisztériumban s a dráma történetében»*. Budapest 1894.

⁶ Szeberényi Lajos: *«A középkori misztériumok»*. (A Kisfaludy-Társaság Évtárája. Új folyam IV. köt.)

⁷ Dalos könyv népköltők számára II. rész. (Budapest, Mehner V.)

⁸ Legelőször Kulcsár István intézett felhívást a népdalok gyűjtése tárgyában a magyar közönséghez. *«Hasznos Múltaságok»* 1818.)

⁹ Garda Samu: *«Horváth Ádám életrajza»*. Nagyenyed 1890.

¹⁰ E saját kézírású mű a Magyar Tud. Akadémia könyvtárának tulajdonát képezi. Tartalmaz hazafias, politikai, szerelmi, pásztorénekeket, gúnydalokat, tréfás rigmusokat, túsokat (folkészépző dalokat) s egyházi énekeket. Legtöbbét közölt belőle eddig Bartalus István *«Magyar Orpheus»* s *«Magyar Népdalok»* cz. műveiben, továbbá Káldy Gyula, a *«Régi magyar zene kincsei»* cz. művében.

Jelenés-nek nevezett előszavából közöljük a következőket.

«Őt és Újjat írtam össze, és adok elő itt: Hazafi Barátom! A' névnek nintsen semmi titkos értelme; Azt akarom vele: hogy nem csak a magam' tsinálmányi közt vagynak harmincz-negyven esztendősek, gyermekkorom béliek, hanem a másannan vettek' sorában is találhatni a kuruczvilággal egyidőseket, sőt régieket is.»

«A mely régiek és újabb Énekeket másoktól vettem, Gyermekkoromtól fogva hallottam, és megtanultam, azokra csak igen kevés jegyzést teszek; ... s azok csak arra a kegyes gondosságra tartoznak, hogy a mennyre rajtam áll, megmentsen őket az örök haláltól. Tudni való, és sokaknál egész a neheztelenség tudva van, hogy én a régiek nagy betsülnője vagyok. Itt is megvallom, hogy az olyan régi kurta Darabnak, mint: *«Palyolat a kurucz»* vagy *«Ful az oláh hegyoldalon»*, vagy *«Árok szállásánál volt a veszedelem»* károbbnak tartom örök elvesztését, mint a hódoltató Táborból egy hatvan fontos ágyúnak. Össze írtam hát, a miket vagy egészen, vagy töredékben tudok és elejkebe tettem az énekhangok is, (de csak Templombeli, misemondó kóttakkal) lehet, hogy némelyeket nem tökéletesen; némely rövidkeket pedig ki is töldöttem, melyek valaha máséki lehettek, de a melyeket jobb szeretnék eredeti mivoltukban, ha még valahol megvannak, megtanulni. Az újabbakat a nélkül, hogy egyik, vagy másik szerzőnek Poetai érdemei vezeték volna, csak azokat írtam be, a melyek tudtomra *többek előtt ismértettek* s reményelhetni, hogy száz esztendő múlva olyan, vagy a körmönfontabb tsinálmány tekintetűért nagyobb érdemeik lesznek, mint ama *«Fennyeen tartod a Nagy örök kevély Pozsony (vagy Szeben) vára...»*

Miként a közlött másolat mutatja, bizony a jó Horváth Ádám egyetlen egy énekdalomat sem tökéletesen jegyzett fel.

A dallamok melódiai elemének feltüntetésére csakis az öt (néhol hat) vonal, a ritmikái és metrikai elemek feltüntetésére pedig csakis e két jel: *~* s *||* s itt ott egy-egy üteny-jel () áll rendelkezésére.

Ugy, hogy e dallamokat voltaképen meg kell oldani, kulcsok s hanglétra keszítésével, alakított jegyek felhasználásával s ütemekre való tagolással.

Az itt közölt három ének közül az első kevéssé ismert, a második ének egy régi róm. kath. karácsonyi ének (Pásztorok keljünk fel...) átalakulása — betlehemes játékdallá s mint ilyen igen sok változatban ismeretes,¹¹ a harmadik szövege szerint megegyezik egy régi karácsonyi énekekkel, mely úgy is mint betlehemes játékdal, igen gyakran fordul elő.¹²

Érdekes volna tudni: honnan s milyen körülmények között jegyezte fel Horváth e játékdalokat.

Ezekről azonban csak azon jegyzetek beszélhetnének, melyekre a szöveg közötti számok utalnak. E számoknak — mint a Jelenés mondja — *«egy ennél sokkal nagyobb könyvben, bizonyos jegyzések, magyarázatok, utalások s némely szükségesebb névelők hosszabb fejtegetések is fognak megfelelni, nem csak az írás és kimondás módjára, versszerzés törvényjeire, ékes folyó beszédre, hanem a Történetírásra is, Hazafi Alkotmányra, Böltelkedésre, Isteni és világi magasabb tudományokra tartozók fognak megfelelni: de mikor? Majd halálom után; — Ez még most kora is volna; de nem is kész: és nekem, az én elkészt s különben is rövid életidőmhöz,¹³ környüállásomhoz és helyzetememhez képest, ez, aligha több dolgot nem ad, mint Photiusnak a' maga' Myriobibliconja».*¹⁴

¹¹ V. ö. Arany-Gyulai *«Népköltési Gyűjtemény»* I. kötet 17., 37., 61., 67. stb. lapjain.

¹² V. ö. Kájoni János *«Cantionale Catholicum»* (1719.) 50. l. s Arany-Gyulai i. m. 41., 66., 78., 97. l. stb.

¹³ P. Horváth Ádám azon sorok írásakor 53 éves volt. Őt évre rá meg is halt.

¹⁴ Photius — Budai Ésaiként — a Napkeleti és Napnyugati keresztények között fenforgó veszekedésnek nagy fűvója, a IX. században élt s Leó Philosophusnak tanítója volt. Hagyott Bibliothekát, vagy Myriobiblion nevű munkát, mely mintegy 300 könyvekből szedegelődött ki. (B. E. *«Régi tudós világ Historiája»*. 147. l.)

Felhagyott-e ezen jegyzések elkészítésének gondolatával, vagy ismeretlenül lappang e mű valamely elrejtett könyvtárgyban — nem tudni.

Ime, itt e három ének szövege szerint közölve:

PÁPISTA KARÁCSONY.

Jaj! szegény, de fázik,
Könyveitl azik,
Nincsen neki párna,
Sem cifra nyoszolyája;
A széna, lágy párna,
Barmok jászla melegítő kályhája,
Ökör, számar lehelletű reája;

Nossa háj jöjjetek!
Velem ajássetek;
Vigyünk neki báránykát,
Egy kis írósvajtskát,
Tikmonkát, turótskát,
És pedigen egy tsutora borotskát;
Igy köszöntjük a karöltött Jézuskát.

KÁLVINISTA KARÁCSONY.

Én ma Palaestnából jöttem,
Valaki hát itt álls előttem,
Ide hallgass, légy figyelmes,
Hogya lelked volt szerelmes.

Ha kell, orvosra igazítlak;
Merre keresd? majd meg tanítlak;
Indulj el Betlehem felé,
Látsz egy Istállót, menj belé.

A hol is a barmok közt járkálj;
De gyerek s irást hallván megálj,
Merre sirdogol? menj oda:
Kérd meg, ez vallyon kitsoda?

Fel az Angyal: Isten fíja,
Kit itt ekképpen látsz sirmia,
Igy sanyargatja Szent testét,
Látván az emberek esttét.

RENGESD.

Török.

Szűz Mária e világra nékünk
Szent fiat hozta,
A jászolban helyzetvén ötöt
Imigyen szóla:
Algyálj el galambom
Nyugodjál virágszálom
Igy énekelvén
És örvendezvén.

A betlehemes-járók mintha hálásak akartak volna s akarnának lenni az ő játékok töredékeinek első följegyzője iránt, egyik — Debreczenvidéki — betlehemes játékban¹⁵ a háztól, hol szívesen végig nézték s hallgatták mókáikat, ezzel a bucsúzó verssel távoznak el:

A nap derül,
Hajnál kerül,
Már a szabott óra cseng,
Már minden sor,
Minden bokor
Lassú marssal zeng...

— E vers Pálóczi Horváth Ádámé. — A nép azokat a költőket becsüli meg, kik megbecsülték a népet; azon költőknek verseit veszi ajkaira, kik lantjukon a nép hangját rezgettették.

Pálóczi Horváth Ádám is ezek közé tartozik.
Sztankó Béla.

¹⁵ Arany-Gyulai Népköltési Gyűjtemény I. k. 27. lap

A KARÁCSONYFÁK FÖLDISZÍTÉSE.

A karácsonyfák földiszítését egészen napjainkig maguk a családok végezték. Napokkal a nagy családi ünnep előtt külön szobába rejtőznék avagy a gyermekek elalvását megvárva készítették az almák és diók aranyozását, a papírszalagok, viaszgyertyák felrakását, a bábakok felkötését s más apróságokat. Minél általánosabb lett azonban a karácsonyfa, annál többet hódított el a kereskedés a földiszítésből. Olyannyira, hogy jelenleg már minden nagyobb városban kész karácsonyfákat lehet venni s a földiszítés apró eszközeit a családanya tetszése szerint válogathatja ki az üzletekben.

Igen érdekes, hogy egy kis néptörődéknek valóssággal külön háziparává lett az ily földiszítésül szolgáló cikk elkészítése. Németország közepén a thüringiai erdőben lakik ez a kis nép, ugyanaz, melynek szorgalmas és izléses másnemű munkái világszerte ismeretesek, mint moribergeri vagy smalkaldi áruk. A bábuk, pipák, játékok, üveg-golyók, palatálák, ólomkatonák, porcellánalakok, mesterséges szemek, álarczok, apró zeneeszközök s egész sereg más az emberek szórakoztatására szolgáló tárgy nagy részben innen kerül ki. Különösen az erdő mélyében fekvő falvak lakói csaknem kivétel nélkül ily apróságok készítésével foglalkoznak már századok óta s ezért is érthető, hogy izlésük fejlettebb, mint sok más munkásé.

A karácsonyfák földiszítése főképp üvegtermékekkel történik s ezért az ily munkával a thüringiaiak közül is csak azok foglalkoznak, kik az üvegfüvőshöz különösen értenek. A központ tekintetben *Lousika* város, hova már 1595 ben elvitt az üvegkészítés mesteriségét egy Greiner János nevű, Würtembergből valása miatt kiűzött ember, kinek utóda ma is nagy számban élnek itt. Mindez, mit a háztartásban, a tudományos kísérleteknél, a díszítésnél és játéknál az üvegből föl lehet használni, e helyen s a szomszéd falvakban állandóan készül. Üveggyógyók, mesterséges szemek, üvegharmonikák, játékok, virágcsokrok nagy mennyiségben mennek szét innen a világ minden részébe. A karácsonyfa üvegdíszítésével különösen a magas Kieferle hegy mellett fekvő *Steinheid* falu szegény népe foglalkozik, mely kedvezőlen éghajlati viszonyok között élve, sokkal jobban rászorult a háziparából eredő nyereségre, mint sok más falu lakossága.

Nem oly könnyű ez a munka. A viláfgorogatótól távol eső hegyi falucskában, hol sokszor heteken át alig lehet látni a sűrű köd miatt s a szél csaknem állandó, a kezdetleges szerkezetű apró üveghűtőkben jóformán gépek nélkül készítik a színes golyókat, csillagokat, almát, körtét, szőlőt és más díszítéseket s mindennek nemcsak szépeket, de olcsónak is kell lenni. A fuvó emberek munkája nagyon megerőltető és egészségtelen. A legtöbb esetben már a folyó üveget meg szokták festeni, de midőn drágább árúkat készítenek, még külön festészeti ügyességet is kell kifejteniük a már kész, de izzó állapotban levő üvegalakokon, melyek rendszeren tucat számban készülnek. A nők és gyermekek is részt vesznek a munkában, melynek tömördek csinja-binja van még az elkészítés után is a besomagolással. Hasonlóképp a feketeerdői munkásokhoz, kik tudvalevőleg különösen az órák készítésben remekelnek, a thüringiaiaknál is nagyon kifejlett a munkafelosztás, úgy hogy a legtöbb ember csak egy csoportját végzi az ily apróságok elkészítésének, de ebben azután igen nagy ügyességre tesz szert.

Nem érdektelen fölemlitenünk, hogy a thüringiaiak munkájuk végzésénél rendszeren igen élénkek. Dalolnak, meséket mondanak és teruelgetnek. Ez a nép, melyről már Károly Ágost weimári herceg emondta, hogy Németországban nincs hozzá hasonló a poétikus kedélyt illetőleg, gyermekét naiv gondolkodásmódját visszatükrözeti munkájában is s talán ez is hozzájárul, hogy a thüringiai karácsonyaföldiszítések keresettebbek, mint azok, melyeket a párisi és londoni nagy gyárakban készítenek.

BUGACZ IGAZSÁGA.

Nyílt levél Nagy Miklóshoz, a *«Vasárnapi Ujság»* szerkesztőjéhez.

Tisztelt barátom! Tölem telhető egész odaadással azon vagyok, hogy a magyarság ösfoglalkozásainak tüdőző szokásából, szerszámából annyit mentsek meg, a mennyi az egyes ember, arasznyi időben, igen szerény eszközökkel megmenthet. Ugy gondoltam tehát, hogy megkönytem dolgomat, ha lapodban egy részletet bocsátok közre, mely nemcsak érdekes, hanem teljesen arra is való, hogy széles körben tájékoztasson s így az ügely elősegítse. Közrebocsátottam Nagy-Bugacz és Monostor puszták cserényes pásztoréletének egy részletét,* kiemelve azt is, hogy a *valóra* ítéltetem a súlyt.

Evvel érintetem *Kada Elek* úrnak e pusztáról szóló közlését, a mely — szerintem — csupán a *hangulatra* támaszkodott.

Cikkemnek legjelentősebb része az volt, hogy a bugaczi cserényeknél divó, ma nyolcz napról nyolcz napra való helyváltoztatásból, az ősi magyar pásztorélet *nomád voltára* következtetem, a mire különben a cserény szerkezete is rámutatott.

Kada Elek úr nem hagyta annyiban a dolgot, hanem visszatámadó czikkében,* igen bántó módon és határozottan azt állította, hogy a cserények helyváltoztatása *legújabb keletű dolog*, mindössze két éves és *Hejjas József* uram indítványára rendeltetett el, vagyis *semmi közbe az ősi nomád pásztorélethez*, mert ezelőtt mindig *egy helyen állottak*. Mondhatom, hogy ez a legnagyobb apodiktizálással foganatosított *«le-főzés»* igen nagy meglepetést keltett bizonyos néprajzi csuvikok körében s hogy *Kada Elek* úr reputációját a kaszás csillagj emelve, az enyémet a poklok fenekére süllyesztette.

A dolgot azonban teljesen *biztos alapon* el kellett dönteni, mert tudományos érdeket fűződött hozzá s felőlött előttem az, hogy *rendszeres kérdéseimre* sem a pásztorok, sem a gazdasági tanácsnok nem jegyezték meg, hogy a cserények helyváltoztatása *újabb keletű*, a mit pedig már azért is meg kellett volna jegyezniük, minthogy a költözést ott, előtük és nyomban a vándor élet maradványának mondtam. Felőlött az is, hogy a cserény mindenütt vándor, miért volna Kecskenémén álló? De hát úgy gondoltam, hogy *Kada* úr kecskenémi embör, ki heteket töltött Bugacz cserényeiben, így nagyobb hitelességre tarthat számot, mint én, a ki Bugaczon csak órákat töltöttem, *Kada* úr szerint *«kutyaftuttában»* vizsgáltam. Hogy minden kétséget kizárva, a *valót* megtudjam, megkértem, mint az ezred-éves kiállítás történeti pásztorélet csoportjának elnöke — tehát hivatalosan — Kecskenémén város hatóságát, dönténet el beható vizsgálattal: *vajjon a Bugacz és Monostor pusztákon divó cserény a multban álló, vagy mozgó alkotmány volt-e; illetőleg megállhat-e Kada Elek úrnak az az állítása, hogy a helyváltoztatás csak a legújabb korból való?*

A vizsgálat eredményét Kecskenémén városának gazdasági tanácsosa, *Szegedy György* úr, ki annak foganatosításával megbízottat, így közli velem november hó 28-ikán kelt levelében:

«A cserény helyváltoztatására nézve, a *legöregebb gazdák és pásztorok meghallgatása után*, van szerencsém közölni, hogy a cserények *soha*, egy tavaszon sem *kerültek ugyanazon helyre*, a melyen az előző ében állottak s *nem is maradtak tavasztól őszig egy helyen soha sem, ősidőktől kezdve* az volt a szokás, hogy keményebb, vagy gyöpes helyről minden két héten, homokos helyről pedig minden 3-4 héten *odább költöztek*. Ezelőtt 15 évvel** határozta el a gazdasági bizottság, hogy ily a jóság is tisztább helyen fektűdjék s a *legelőből is nagyobb darab részeshűjőn trágáryzásban*. *Kada Eleknek* tehát nem volt igazsága, midőn azt állította, hogy a cserények azelőtt állandóan egy helyen voltak.»

Ebből tehát tiszta és világos, hogy a cserény *mindenképpen és mindenkor mozgó pásztor-alkotmány volt*, ennél fogva én joggal következtethettem ősi nomád voltára; de következik az is, hogy *Kada Elek* úrnak ebben a cserény-kérdésben tanúsított sajtósága *«alapossága»* még annyit sem ér, mint az a megokolása, hogy a Zubornyák nevet azért változtatta *Zuborgányra*, mert előtte már két más hírlapíró is megette. A midőn még idetenném, hogy a hivatalos vizsgálat minden kétséget kizáróan azt is kiderítette, hogy Bugacz pásztoréne nem ismeri a *Kada-féle czímert*, hanem csak az *állófát*, más úton pedig tisztára bebizonyult, hogy a *szolgas-vas* épp oly kevéssé állhat meg, mint a már felhozott fakutya helyett a *kutyafa* vagy a *vasmacska* helyett a *macskavas* — mindezek után *Kada Elek* úr igazmondását szülő városa hatóságának hivatalos igazmondásával állítom szembe s kijelentem, hogy vele mindenkorra, mindent elvégeztem.

Üdvözl barátod

Herman Ottó.

* Lásd a *«Vasárnapi Ujság»* 1895. évi 43. számában.

** Tehát nem is két évvel, mint *Kada* úr oly pozitíve sőt az indítványozót is megnevezve állította. H. O.

* Lásd *«Vasárnapi Ujság»* 1895. évi 42. szám.

tán ultimátumára» című képével, melyről már előbbi számainkban részletesebben írtunk. A hazai művészeknek szánt nagy érmet azonban a bizottság nem ítélte oda egyik műnek sem. A kis aranyérmek közül az egyiket Pállik Béla «Merinói kos» című jeles képe kapta, a másikat Knopp Imre fiatal festő életképe az «Utolsó órák», melyen a menyasszonya felöltözött fiatal leányt veszi körül egy sok melegséggel festett csoportot, s uszályán az utolsó órákat végzi egy fiatal leány. Szintén fiatal festő Fényes Adolf is, kinek «Pletyka» című festményét a 2000 forintos díjjal tüntették ki. A képen falusi asszonyok vannak, kik egy asztal körül ülve, összedugják fejüket s javában folytatják a szólasz-apulást. A jelenetet egy lámpa fénye világítja meg.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia decz. 16-ikán b. Eötvös Loránd elnökle alatt összes ülést tartott, s Munkácsy Bernát tartott emlékbeszédet Budenz József a jeles nyelvtudós fölött, ki noha idegen származású volt, a magyar nyelv első buvárai közé emelkedett, s az egyetemen mint tanár is előkelő helyet foglalt el.

Az emlékbeszéd után Szily főtitkár jelentette be Jedlik Ányos elhunytát. A Franciaországban emelkedő Pasteur-szobor költségeinek fedezésére gyűjtőleveket bocsátottak ki. Egy ilyen gyűjtőlevelet az akadémia is megküldött. A nemzetközi bibliografiai konferencián az akadémia képviselőit fogja magát 1896. évi július havában Londonban. Apponyi Sándor gróf a birtokában levő Aesopus meséinek első magyar fordítását az akadémia könyvtárának ajándékozta.

Az összes ülést az akadémia harmadik osztályának ülése követte. König Gyula rendes tag a következő tudományos értekezéseket mutatta be: Kossuth Tamás tanulmányait az erjedstanról és a növényi fehérje-képzéséről; Gruber Nándor értekezését a Fermat congruentia elméletéről. Losvay Lajos levelező tag bemutatja Konek Frigyes munkáját «az asszimmetrikus metanitró-salcilsvan nehány új származéká»-ról.

A Kisfaludy-Társaság decz. 18-ikán tartotta az évben utolsó ülést Gyulai Pál elnökle alatt. A nagyszámú hallgatóság sorában foglalt helyet Görgői Arthur is, testvérével Görgői István budapesti közjegyzővel. Elhatározták, hogy a tagválasztó közgyűlést febr. 5-ikén, az ünnepi közülést pedig febr. 9-ikén tartják.

Heinrich Gusztáv érkezett ezután a bolygó hollandi meséjéről, mely az újabb korban a legnépszerűbb mesék egyike lett s költők, színműírók, krónikások többször feldolgozták. De ennek eredete is oly homályos, mint a Loreley-é, s az óceánok bolygójának történeti alapja aligha van. Főlényege a különböző változatoknak, hogy egy hajós — majd minden egyes esetben hollandiai — iszonyú bűnököt követ el Isten és a vallás ellen s ezért büntetésül örök időken át kísértetként bolyong a tengeren, rémíti kísérteties hajójával és halálvázhhoz hasonló hajós népével a jámbor tengerészeket. A mese föllevenítése és valami értékesebb költői zománczozal való főlruházása Heinérol ered. Wagner Rikárd, a nagy német zeneköltő kinek egyik legnevezetesebb zenei alkalmása a «Bolygó hollandi»-opera, szövegében Heinét követi. Az érdekes tanulmány után Beothy Zsolt adta elő Dalmady Győző négy költeményét, melyek közül az egyik «A magyar nemzet imája», az ezredéves ünnepre vonatkozó hazafias költemény. A közönség mind a négyet tetsszél fogadta. Végül Degré Alajos olvasott föl a szabadságharcra vonatkozó emlékirataiból, a honvédek végnapjáról, Klapka temetéséről. A felolvasások után zárt ülés következett, melyen elhatározták, hogy Varga Ottó munkájának («A magyar nemzet története»), mely a Lukács Krisztina 500 forintos díjért pályázott, kiadják az új átdolgozás és kiegészítés után a díjat, de ajánlatot fejezték ki, hogy a szerző előbb kinyomatta művét, hogy a társaság érvényesíthette volna a munka egyes helyeire nézve megjegyzéseit.

A földrajzi társaság decz. 12-ikén Erdődi Béla elnökle alatt felolvasó ülést tartott. Berecz Antal Szalvator Lajos főherceg újabb munkáját mutatta be, a mely Columbrétes szigetről szól. Ez a sziget Spanyolország keleti részén van s egész lakossága négy emberből áll. A négy lakos a világitótorony gondozásával van elfoglalva. A főherceg könyve pompás díszmunka, a melyben gyönyörű rajzok vannak az elragadó szép tájról. Azután Lang Menyhért Korzikáról olvasott föl s különösen érdekes volt felolvasásának az a része, a melyben a szigeten ennek az évnek elején történt véres belső villongásokat tárgyalta. Az utolsó felolvasó Strausz Adolf volt, a ki Burgasz kikötővárosát és a környékét ismertette, s alapos kimerítő képet nyújtott arról az érdekes, tipikus kis bolgár fészekről.

MI UJSÁG?

Politikai sajtópör. Nagy érdeklődéssel várta a közönség a sajtópör, mely e hó 19-én került a budapesti esküdtsek elé, s melyet Wekerle még mint miniszterelnök indított a «Magyarország» napilap ellen.

A múlt tavaszkor a lap szerkesztője, Holló Lajos országgyűlési képviselő «Óriási korrupció» czim alatt, Bartha Miklós képviselő pedig «Botrány» czimű cikkben azzal vádolták a kormányt, hogy támogatásával egy konzorcium összevásárolja az ellenzéki lapokat, s hogy e vásárlásokért a konzorcium a királyi palota építését bérbé kapta. Főképp ez utóbbi vádat emelte ki legjobban a vádló. Az esküdtseki tárgyalásra csak Bartha jelent meg, Holló orvosi bizonyítványt küldött, hogy beteg. Csak hajnalban ért véget az esküdtseki eljárás s reggeli 2 óra mult, mikor az esküdték ítéletét kihirdették. Minden kérdésre egyhangulag igen-nel válaszoltak, vagyis kimondták a rágalmazást és nyilvános becstelenséget, s azért a bíróság úgy ítélt, mint Barthára félelmi fogházat és egyenkint ezer forint bírságot szabott. Bartha semmisségi panaszt jelentett be.

Baró Eötvös Loránd az egyetemen. A volt közoktatásügyi miniszter lemondván képviselőségéről, ismét elfoglalja helyét az egyetemen mint tanár és a fizikai intézet igazgatója.

Új udvari marsall. A király, e hó 13-iki elhatározásával, gróf Apponyi Lajost magyarországi udvari marsallá nevezte ki és neki a titkos tanácsosi méltóságot adományozta. Az udvari marsall a közös udvari kísérethez tartozik és «császári és királyi apostoli felségének udvari marsallja Magyarországon» czimet viseli. Az udvari marsall a Budapest tartandó udvari ünnepélyeknél, fogadtatásoknál és szertartásoknál a szertartási szolgálatot vezeti és képviseli az első főudvarmestert az esztre, ha ez ő felségével nem időzniek Budapesten. Gróf Apponyi Lajos most 47 éves, nyitramegyei nagybirtokos, a politikai életben nem vitt szerepet.

Gr. Zichy Jenő ázsiai második útja. Gr. Zichy Jenő e hó 19-ikén indult el a Kaukázusba, hogy folytassa a magyarok nyomaira vonatkozó kutatásait, nevezetesen az udok és kúrinek közt. Utránya Budapestről Kiev, Taganrog, Rostov, Ekateterinoszlávig vasuton, onnan lóháton Maikopp, Nalszik, Viadikavkas, innét a porta Kaukasián át Kasbek, Csudaur, Tiflisz. Ott csatlakoznak Hahn és Weidenbaum tanárok és együtt mennek Elizabethgrádba, Nuchába a kúrinek és udokhoz és úgy Derbentbe. A gróftól előbbi expedíciójának tagjai közül Cselingárián Jakab kíséri. Búcsút mondani és szerenését kívánni sokan megjelentek a vasútnál: gróf Török József, gróf Batthyány Tivadár, Meszlényi Lajos, Lits Gyula képviselők, Király Pál tanár és Neumayer nagybirtokos.

A pályavandor mutatkozott be gr. Zichy Jenőnek Brigaut, a bécsi orosz nagykövetség egyik titkárja, a ki az orosz kormány megbízásából, mint követségi kurir, elkíséri a gróftot egész útja alatt. A gróf feltűnő jókedvű volt. Egymás után huzgálta elő egészen orosz divatra készült ruháinak számtalan zsebéből azokat az értékesebbnél értékesebb ajándék-tárgyakat, a melyeket az első expedíciója alkalmával szerzett barátait meg akarja lepni. Voltak ott arany és ezüst órák, dohány szelencék, apróságok, ékszerek, fényképek egész tömegben. A gróf minden egyes képviselőtől és ismerősétől melegen búcsúzott.

Indiába utazó magyarok. A expedíció, a mely — mint említettük — dr. Madarász Gyula muzeumi tisztviselő vezetése alatt indul Indiába, újabb két taggal gyarapodott: Latinovits Géza és Reich Lajos jelentették be, hogy résztvesznek az expedícióban. Ezeket kívül még Szalay Imre orsz. képviselő és Bárányos József muzeumi preparator is elutaznak.

Esküvő. Markó Miklós hírlapíró a napokban vezetett oltárhoz Hanel János tekintélyes fővárosi polgár leányát, Elővít. Horváth Sándor evang. lelkész emelkedett hangú beszédet intézett az ifjú párhoz. Az egyházi szertartást polgári szertartás előzte meg, a melyet Künel Gyula I. kerületi anyakönyvvizető teljesített.

Zongorákat és pianókat vásároljunk ott, a hol minden tekintetben megnyugtató garanciát kapunk. Mint ilyen elsőrendű bevásárlási forrást leginkább ajánljuk Keresztély minta-zongoratermet Budapest, Váci körút 21. sz. alatt. (Ipar-udvar.)

HALÁLOZÁSOK.

JEDLIK ÁNYOS, a magyar tudomány világ veteránja, a tud. akadémia legrégibb tagja, nyug. egyetemi tanár és volt rektor, a Benczések-rend neszora, meghalt Győrben decz. 13-ikán, kilencvenöt éves korában. E század első napjaiban, 1800 jan. 13-ikán született a komárommegyei Szémón. 1817-ben lépett a Benczések közé, s mint tanár Győrben kezdte pályáját, s töle jelentek meg az első fizikai iskolai könyvek magyarul. A természettudományoknak egyik úttörője, tovább fejlesztője és tanítója volt nálunk. Az egyetemen közel negyven évig tanította a természettudományt, egész generációkat nevelt. Erdemes életéről s önálló fölfedezéseken is emlékeztet kutatásairól közelebb bővebben is szólunk. A tud. akadémia legrégibb tagjának koporsójára babérkoszorút küldött, s dr. Lengyel Béla egyetemi rektor és P. Thevrewk Emil, a bölcsészeti kar dékánja, képviselték az akadémia-t és egyetemet a temetésen.

IRINYI JÁNOS, jeles vegyész, a gyufa föltalálója, meghalt decz. 17-ikén a biharmegyei Vertesen, hol régen teljes visszavonultságban élt, 79 éves korában. Született 1819-ben a biharmegyei Nagy-Létán, tanulmányait Berlinben és Bécsben fejezte be, nagy előszeretettel fordult a vegytanhoz. 1836-ban sikerült előállítania az első foszforos gyufát, mely egyszerű dörzsölésre fellobbant. Addig a gyújtót, hogy lángot kapjon, egy kis üvegen levő folyadékba kellett mártani. Irinyi nem tulajdonított kezdetben valami különös fontosságot találmánynak s azt 60 frtért Romer István gazdag bécsi kereskedő vette meg tőle, a ki azonnal gyárat állított Bécsben. Négy év mulva azonban Irinyi is állított gyufagyárat Pesten, mely 1848-ig működött. A szabadságharcban a magyar kormány Irinyit a nagyváradi löporgyár vezetésével bizta meg. Később a debreczeni «István» gőzmalom tisztviselője lett, 1868-tól 72 ig biharmegyei árva-szolgabíró, majd az István-malom tisztviselője. Fiatal korában vegytani fejtegetéseket írt németül, s 1847-ben azokat Nagy-Váradon magyarul is kiadta. Azonáltal azonban nem foglalkozott irodalommal, s vegytani kísérletezéseit is abban hagyta a hatvanas években. A 79 éves öreg írt Lajos fia karjai közt halt meg. A «Vasárnapi Ujság» régebbi évfolyamaiban többször volt szó a magyar feltalálóról.

BERECZKY MÁTE, a kitűnő magyar gyümölcsész, 71 éves korában elhunyt e hó 9-én a kunagutai pusztán. Működéséről közelebb bővebben meg fogunk emlékezni.

LAUFER VILMOS, ismert budapesti könyvkereskedő és kiadó, elhunyt decz. 17-én, 74 éves korában. Az ötvenes évek elején jött Magyarországra, s e mostoha időszakban kezdte meg a magyar könyvek kiadását. Szalay László történelmi munkáit is ő adta ki. A magyar irodalom támogatásáért arany érdemkeresztet kapott. A budapesti könyvkiadók nesztörökét veszítették el benne, s nagy kiterjedésű család gyászolja.

FÖLDÉNYI BÉLA, a nemzeti színház nyugalmazott művésze, elhunyt decz. 13-án Gödöllőn. Noha még élete javakorában volt, már 12 évet ezelőtt megvált betegeskedése miatt a színpadtól. Nem elsőrendű szerepeket játszott, hanem a modern vígjáték szalon-komikus szerepeinek finom magyarozói közé tartozott. Emiliának, a «Családi kör» egykori szerkesztőjének a volt.

KEREKES SÁMUEL, polgári iskolai tanár, a «Marosvidék» szerkesztője meghalt e hó 13-án, Maros-Vásárhelyen, 45 éves korában. Írt költeményeket, hírlapi cikkeket, szerkesztett lapot és a Bem-albumot, de irodalmi nyomot nem taposott ki pályáján. Mégis országos hírű ember volt, mert ünnepélyeken, összejöveteleken alig hiányzott, s a lakomákon rim mes felköszöntőket mondott. A rim és vers csak úgy zuhogott belőle a magán beszélgetés közben is. A társaságokban szerették és népszerűségét mutatta a nagy részvét is, melylyel Maros-Vásárhelyt eltemették.

Elhunytak még a közelebbi napokban: MAKROČZY GÁBOR, a premontrai tanítórend tagja, a nagyváradi gimnáziumnak jeles tanára, ki 33 évi tanári működése alatt új és új generációkat oktatót, 55 éves korában, Nagyváradon. — PÁBAL SÁMUEL, debreczeni árvaszéki üllök, köztisztelő férfiú, Debreczenben. — ÖRY SÁMUEL, debreczeni helyettes árvaszéki elnök, a városnak egyik tisztelt polgára. — DUCZA LAJOS, posta- és táviráda-titkár, 52-ik évében, Budapesten. — BERNT ISTVÁN, a fővármivatal első főellenőre, Budapesten.

ÖZV. SZOBÓVITS JENŐNÉ, sz. Dinnyeberky Bozó Zsófia, 79 éves, Sümegben. — KOVÁCSNÉ JUSTUS JULIA, élete 60-ik évében, Lőcsén. — CSICSERI OSZKAR MIKLÓSNÉ, szül. Zoltán Paula, 31 éves, Vaján. — ROSKOVICS ANNA, Roskovics Emánuel ungvári gimnáziumi tanár 12 éves kis leánya, Roskovics Ignác festőművész huga, Budapesten. — ZOMBORY PÉTER JÓLANKA, fiatal színésznő és cimbalomművész, Budapesten. — PATAKI PÓTÓCZKY JÓLANKA, Pótczky Kálmán 10 éves kis leánya, Kak-Belgrádban.

Szerkesztői mondanivalók.

Ünnepest az erdőn. Hangulatot festés; de a végét nem értjük. Karácsony estéjén az anya nem volt fiatal.

Nehéz a kód... A népiesség és tulajdosság szerencsétlen keveréke.

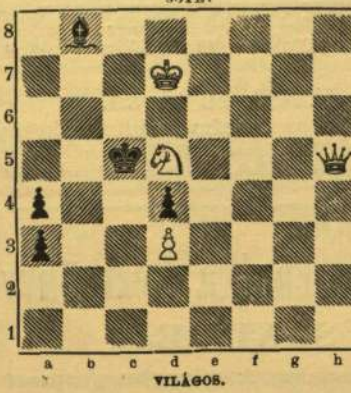
Ima (szep. 15.). A költeményben mely keddy s eszmélkedő lélek nyilatkozik; de a nagy kérések feszegetése túlhaladja szerző erejét.

A malom románcza. Szerző elég ügyesen versel; de a költemény meséjének megalakításához s a jellemzéshez, úgy látszik, nincs ereje.

Eljött az angyal. Némi javítással beválnék. Az első versszak mindjárt egy nem odalló képpel kezdődik. A téli est komorságát akarja festeni; ehhez sehogyan illik a kis angyalok dunnarázása. A «jégvirágkehely» is erőteljesebb kifejezés stb.

SAKKJÁTÉK.

1928. számú feladvány. Pillmayer A. tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1917. sz. feladvány megfejtése Erlin K. és Nemo O. tól.

Világos. Sötét. Világos. a Sötét. (b)

1. Fd8-g5 --- Fe1-b2 (a) 1. Va8-a8 --- Fd3-e3 (b)
2. Be3-e1 --- Vc8-c7 2. Vc8-a8 --- Fd3-e3 (b)
3. Vc8-d7 --- t. sz. 3. f2-f4 + Fe3-f4
4. f2-f4 v. H mat. 4. Fg5-f6 mat.

Világos. b. Sötét.

1. Vc8-b5 + --- d4-e3
2. Vc8-b5 + --- Kc4-d6
3. Vb5-d3 + --- Kd6-e5
4. f2-f4 mat.

Az 1918. sz. feladvány megfejtése Schwann E. B. tól.

Világos. b. Sötét.

1. Vg7-b7 --- Ke4-d4 (a) 1. --- Ke4-e3 (b)
2. Hf1-d3 --- t. sz. 2. Hd4-e3 + stb.
3. V v. F mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh J. — Stefankó L. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 49-ik számában közölt képtalány megfejtése: Szeretet.

Heti naptár, december hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israelita
22 V. F4 Zeno vt.	F4 Zeno	10 A 29 Egráf	5
23 B. Viktória sz.	Viktória	11 Dániel stíl.	6
24 K. Ádám Éva	Ádám, Éva	12 Szpiridion	7
25 S. Karácsony	Karácsony	13 Eusztáz	8
26 C. István I. vért.	István I. vért.	14 Tirzus vt.	9
27 P. János apost.	János	15 Elentér	10 Jer. os.
28 S. Aprószentek	Aprószentek	16 Teofánia	11 S. Vaj.

Hold változás. ☾ Első negyed 24-én 6 ó. 22 p. regg.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg-selyem selyem csak akkor valódi, ha közvetlen gyárából rendelik — fekete, fehér és színesek 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos koezározott, mintázottak, damasztó stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postaföldülával küld: Henneberg G. (se. k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6042

A Franklin-Társulat kiadásában, Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

TOMPA MIHÁLY

ÖSSZES

KÖLTEMÉNYEI

Rendezték barátai

ARANY JÁNOS, GYULAI PÁL, LÉVAY JÓZSEF és SZÁSZ KÁROLY

Illusztrált díszkiadás nagy album alakban több száz képpel.

Ara pompás díszkötésben 16 forint.

Kapható 16 egy forintos részletfizetésre is.

Tompa költeményeinek ez a díszkiadása legalkalmasabb ajándék, melylyel fiatal hölgyeknek és a költészetért lángoló fiataloknak kedveskedhetünk.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

TÜNDÉRMESÉK

PERRAULT,

D'AULNAY és BEAUMONT-né után

franciából fordította

HARASZTINE RECSI JOLÁN.

Diszkiadás 66 finom fametszetű képpel.

Ára díszkötésben 2 frt.

A francziáknak Perrault volt az, a mi a németeknek a két Grimm testvér: a népmesék lelkes, szorgalmas gyűjtője és kiadója. Egészen az ő érdeme azonban a feldolgozás modora, s ebben igazi művész. — Tudjuk, hogy e mesékből Doré Gusztáv is adott egy nagy albumszerű kiadást gyönyörű rajzaival, a mi kétségtelen bizonyítéka e mesék nagy becsének!

A SZAMÁRBÓR.

Tartalom: Kékszakkál. Píroska. Az elbűvölt királyleány. Csizmás kandur. Hamupipóke. Hüvelyk Matyi. Szamárkör. Bobitász Riké. A tündér. Az aranyhajú királyleány. A kék madár. A fehér cicca. Őzike az erdőben. Kedvencez herceg. A szép és a szörny.

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
 első magyar mű- és vegytisztító intézet
 Budapest, Ferecz-körút 20. sz.
 Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban tisztítottak.
 Posta ertegetés után a ruháért hához küldünk és vissza kültjük.

Fényképészeti készüléteket
 műkedvelők számára, legújabb uti-távcsöveket a tirage rapid, kitűnő szemüvegeket megvizsgált maximal-láshőmérőket, Anoroid (légsulymérőket) szabdalmaszait rajzeszközöket ajánl.
CALDERONI ÉS TARSÁ.

FÖLDVÁRY IMRE
 férődvát- és fehérmű-raktára.
BUDAPEST,
 V., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Arjegyzék bérmentve. Cségem ömze nem törvénstendő Földvári J. (Jakab) céggel.

Hazai ipar.
LÉDECZY SANDOR
 szongora- és p'antno gyára
 Kosuth Las-utca 15. sz.
 Gyár: Dandár-utca 26. sz.

LATZKOYITS A.
 BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérmű-gyáros ajánlja
 uri divat- és fehérmű-ujdonságait.

ajánl és elhelyez
 fényképészeti készülékeket
 műkedvelők számára

Gerson Anna asszony
 BUDAPEST,
 Andrássy-út 21.
 (félemelet).

Blätterbauer R.
 a frankfurti Raff-Conservatorium volt tanárnője, lezékéket ad zongora játékbán és zeneelméletben.
 Lakása: Üllői-út 21. földszint 4. ajtó.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindennemű fényképészeti gépek és készülékekkel.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Arjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Ut! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Rum, likörök
 készítéséhez való híres kivonatok
WATTERICH A.-nál
 Dohány-utca 5. kaphatók.
 Kezelési könyv ingyen.

Jókai Miklós regényei.
 89. 90. füzet.
 Új olcsó kiadás.
 Regényes képletek.
 Második kiadás.
 Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

Hirdetések felvételnek
 a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalában,
 Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

52. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, DECEMBER 29.

42. ÉVFOLYAM

Külföldi előfizetésekre a postai megnevezéssel küldendő. Magyarországon a postai megnevezéssel küldendő. Magyarországon a postai megnevezéssel küldendő.

Telefon 1156. **Ditrichstein M.** Telefon 1156.
Lakás- és ablaktisztítási padló-beeresztési vállalat.
 V., Erzsébet-tér 13. szám alatt.
 Tisztít alaposan, pontosan és olcsón egész lakásokat, új épület, üzleti helyiséget; ugyintén padlók beeresztése és lakirozása legjobban lesz eszközölve, továbbá elvállalja a fergek alapos kiirtását.
 Ablaktisztítás bérletben nagyon olcsón és pontosan, csak megbízható munkások által.

Korunk fő nyavalyája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan más kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a
VASAS CHINABOR
 1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.
 Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van készítve és minden hasonló készítmények között a legelőbb chinalaját és vasat tartalmazza.
Rozsnyay Mátyas gyógyszer. művegyészi laboratoriuma. Kapható Budaesten: Török József gyógyszerész úrnál és minden magyarországi gyógyszerésztárban.

Au Goût Parisien!
 Párisi fűzők raktára,
BUDAPEST,
 Kigyó-tér, Sebestyén-u. 5.
 Fűzők készítése mérték szerint.
 Fűzők javítása és tisztítása.

Az ibolyaillat kedvelőinek eszménye.
 Egyetlen illatszer, mely az ibolya illatának természetes tiszta finomságával és üdőségével bír. A soproni előkelő női körök elismert kedvenc illata.
Violette naturelle
 Készítette: **DIÓSY LAJOS** gyógyszerész úrnál.
 VII., Damjanich-utca 2.
 Illata tiszta az utolsó pillanatig.

Az általános ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósbor-szesz-készítményem — kelendőségénél fogva — sok utazásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon címjegyeimet módosítom s arra két nyomtatott saját házam külső alakját veszem föl, bejegyezve azt egyszerismind védjegyként a budapesti iparkamaránál.
SÓSBORSZESZ
 általában ismert kitűnő házaszer; különösen a bedörzsölés-kenyőgyír-gyógyomónál (massage) igen jó hatású. Ajánlható egyszerűen fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tiszta, szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után, ugyintén tejfőzésra és a hajingek erősítésére, a fejkörpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.
 Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.
BRÁZAY KÁLMÁN
 Budapest, IV. ker., Muzeum-körút 23. szám.

Hazai találmány!
 A legszebb karácsonyi és újévi ajándék!
Sirius golyók!! Bárón Miklós kizárólagos szabáldalma. Vegyi pótlék minden petroleumos lámpába, csak közönséges olcsó petroleum használható; szép, ragyogó és intenzív fényt áraszt (izzó-gáz fényhez hasonló) és 50 %-ig petroleum-megtakarítás mellett.
 Elegáns dobozokban ára 48 kr. (egy óra elegendő).
 Kapható minden droguista-, fűszer-, festék-, és lámpa-kereskedésekben. Nagybani elárusítás.
BÁRON MIKLÓS
 a szabadalm. Sirius golyók feltalálója és egyedüli gyártója.
 Budapest, Hársfa-utca 59/a.
 A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

RÓZSÁK KÖNYVE
 Hazai és külföldi írók műveiből.
 Tizenkét színezett rózsaképpel.
 Osszeállította
G. BÜTTNER JULIA.
 Ara díszkötésben 5 frt.

Karácsonyi és újévi ajándékoknak alkalmas magyar történelmi és más művészi kivitelű Képek
 esetleg kedvező részletfizetés mellett.
Díszművek, Ifjusági iratok, Imakönyvek,
 minden kornak, minden árban, valamint a bel- és külföldi irodalom jelesebb termékei kaphatók:
„Könyves Kálmán”
 magyar irodalmi és könyvkeres. részvénytársaság könyvkereskedésében.
Budapest, Kerepesi-út 22.
 Vidéki megrendelések postafordultával és a legpontosabban intézettek el.

KONSTANTINÁPOLYI ÉLET.
 Konstantinápoly a nagy hídról. Forgalom. A város története. Nevezetességei.
 KONSTANTINÁPOLY távolról, vagy magasabb pontokról, például a galatai toronyból, vagy az Eszki szerájból nézve, a föld legszebb városa. Legérdekesebb nézőpont azonban minden esetre az Arany-szaru fölött átvetett új nagy híd, mert ott mintegy az egész panoráma középpontján áll az ember s a részleteket is közelebbről látja.
 A kép, mely e helyről élénk tárul, örökre feledhetetlen marad.
 Jobbról látszik a *Márvány-lenger* és a *Bosporus*, balról az *Arany-szaru*, ellepve a hajók és csónakok ezreitől. A partokon mindenfelé, a merre a szem ellát, a hatalmas város terül el több mint ezer mecsétjével és templomával. Alattunk a hajóhíd dübörög a rajta nyüzsgő kábító forgalomtól, a melyhez hasonlítható nincs a világ. A föld minden nemzete szakadatlan tömegben tolong ez óriási hídon a késő éjjeli órákig, mint valami káprázatos emberfolyam; mintha a kelet és nyugat kapuja volna, melyen át a két világtáj népadata egymásba szakad. Vörös fezes, zöld és fehér turbános törökök, fehér köpenyes arabok, fekete képi rabszolganők, szerezsen szolgák, eunuchok, fekete prém-süvegű cserkeszek, fekete és zöld kaftános perzsák, nagy számú gyalog és lovas katonaság, rendőrök, európai fényes öltözötű hölgyek, czilinderes francziák, óriási terheket cipelő örmény hamalok, görög és spanyol zsidó kereskedők, újságot és százféle élelmet ordítva kinaló árusítók, gyalog-hintók, pompás angol fogatok, vágatató bérkosik, mind egy gomolyagban rohannak. A karfák mellől leginkább a himlő által tönkre tett béna és nyomorék koldúsok nyújtogatják kezeiket

alamizsnáért. A híd közepén csapat számszámra nyugodtan aluszak a «köpekek», a rókákhoz hasonlító kutyák, a melyek itt különös kiméletnek örvendenek; csak akkor ugrik föl egyik-másik ordítani, ha véletlenül ugyan, de elég gyakran keresztülmegy a lábán, vagy derekán a kocsikerék. E pontról nézve Konstantinápolyt, rögtön megérti az ember, miért volt e város ezredévek óta a különböző nemzetek vágyakozásának célpontja s miért harezoltak érte annyit. Ragyogó ég borul az üle levegőjű tengerparti tájra; ezredéves emlékek, templomok és paloták tövében a világ legnagyobb és leg-

mészetben. Konstantinápoly a kelet és nyugat érintkező pontján, a török nép pedig a műveltségben a közép- és új-korhatárán áll. A polgárosítást itt egyszerre erőszakosan megvalósítani nem lehet. Bármely más európai nagyhatalom kezébe kerüljön e hely, állandó veszedelem lesz a többire nézve. Vagy a megerősödő török birodalom kezében marad tehát, vagy a messze jövőben az összes nemzetek oltalma alatt szabad világkikötő lesz. E földi paradicsom ez esetben az egész emberiség köztulajdonába megy át.
 Visszatérve a karakói nagy hídhöz, forgalmáról az is érdekes tudnivaló, hogy ennek összes jövedelmét a török államadóságok törlesztésére fordítják; épen azért a híd jövedelme a hitelező államok nemzetközi bizottságának felügyelete alatt áll. A hídon a koesi 25, a gyalogos 10 parát (2/3 krajczárt) fizet. A fizetés és ellenőrzés is érdekes. Jegyet nem adnak. A pénzszedők csupán hosszú fehér kaftánt viselnek, a melynek azonban zsebei nincsenek. A mint két kezük megtelik az apró pénzzel, azt a pénztárhoz viszik, hol az ellenőrök veszik át.
 Az egész híd nagy vashajókon áll. Éjjel 12 órakor felőrára megnyitják, hogy az Arany-szaruól a nagyobb hajók kimehessenek.

RÉGI ÁGYUK A KONSTANTINÁPOLYI TOP-HANEI ARZENÁLBAN.

Konstantinápoly legrégibb városrésze a régi szeráj, vagyis a mai Sztambul városrészt helyén állott, hol a megarai telepek Kr. e. 658-ban Bizanczot alapították. Az új város kitűnő fekvésénél fogva csakhamar virágzásra jutott, úgy, hogy Dárius persa király 490-ben Kr. e. érdeemesnek találja elfoglalni; de már a plateai csata után Pausanias spártai király kezére jut, később pedig egy ízben sikerrel állja ki makedóniai Fülöp ostromát. Severus császár Kr. u. 196-ban már sikerrel ostromolta s bevévén, földülta.
 Virágzó kora akkor kezdődött, mikor Nagy